

Elina Poikonen & Nina Tahkola

BOOK CREATOR -SOVELLUS TOIMINNAN MAHDOLLISTAJANA

BOOK CREATOR -SOVELLUS TOIMINNAN MAHDOLLISTAJANA

Elina Poikonen & Nina Tahkola
Opinnäytetyö
Kevät 2018
Toimintaterapian tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu

Toimintaterapian tutkinto-ohjelma, toimintaterapeutti

Tekijä(t): Elina Poikonen & Nina Tahkola

Opinnäytetyön nimi: Book Creator –sovellus toiminnan mahdollistajana

Työn ohjaaja: Kaija Nevalainen & Pirjo Lappalainen

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2018

Sivumäärä: 40 + 29

Teknologia on osa meidän jokapäiväistä elämäämme. Toiminta luo ihmisen elämään merkitystä ja jokaiselle tulisi suoda yhdenvertainen osallistuminen parhaalla mahdollisella tavalla. Mobiiliteknologialla voidaan mahdollistaa ja lisätä ihmisen osallisuutta toimintaan omassa yhteisössään.

Opinnäytetyömme oli projektimuotoinen ja se tehtiin yhteistyössä lin työhönvalmennuskeskuksen lloinen viesti -lehtitiimin kanssa. Projektin tarkoituksena oli ohjata työhönvalmennuskeskuksen lehtitiimille uusi työskentelymenetelmä, jonka avulla mahdollistetaan tasavertainen osallistuminen lehden tekemiseen ja lukemiseen. Opinnäytetyön keskeisenä taustateoriana oli toiminnallinen oikeudenmukaisuus, jonka ydinajatuksena on vaikuttaa ihmisen elämänlaatuun mahdollistamalla toimintaan osallistuminen.

Projektin kehitystavoitteena oli, että uusi työmenetelmä jää yhteisön käyttöön pysyvästi ja laatu-tavoitteena oli mahdollistaa kaikille lehden tekijöille ja lukijoille tasavertainen osallistuminen. Yhtenä pitkän ajan tavoitteena oli myös levittää tietoisuutta mobiilisovelluksien ja etenkin Book Creator -sovelluksen hyödyllisyydestä toiminnan mahdollistajana. Välittömänä tavoitteena oli ohjata lin työhönvalmennuskeskuksen lehtitiimin työntekijöille Book Creator –sovelluksen käyttö. Toisena välittömänä tavoitteena oli, että lehtitiimi oppii käyttämään sovellusta. Työpajoja järjestettiin viikottain viisi kertaa tammi-helmikuussa 2018. Laatukriteereinä olivat käyttäjälähtöisyys, selkeys ja toiminnallisuus. Koulutuksen aikana kerätyn suullisen ja kirjallisen palautteen perusteella asetetut laatukriteerit saavutettiin.

Projektin aikana meille vahvistui käsitys mobiiliteknologian ja -sovellusten merkityksestä osana toiminnan mahdollistamista. Huomasimme, miten mobiiliteknologialla voidaan mahdollistaa ja lisätä ihmisen osallisuutta toimintaan omassa yhteisössään. Toivomme, että toimintaterapiassa yhä enemmän huomioitaisiin mobiiliteknologian mahdollisuudet ja niihin tartuttaisiin rohkeammin. Tulevaisuudessa olisi hyödyllistä saada lisää tietoa mobiilisovellusten käytettävyydestä ja mahdollisuuksista toimintaterapiassa.

Asiasanat: mobiiliteknologia, mobiilisovellukset, toiminnallinen oikeudenmukaisuus, työpajat

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Occupational therapy

Author(s): Elina Poikonen & Nina Tahkola

Title of thesis: Book Creator -application as an occupational enabler

Supervisor(s): Kaija Nevalainen & Pirjo Lappalainen

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2018   Number of pages: 40+29

Technology is part of our daily lives. Occupations creates a meaning for human's life and everyone should be able to enjoy equal participation in the best possible way. Mobile technology can enable and increase human involvement in their own community. This study was made in co-operation with work training center's Iloinen viesti newspaper team from Ii.

The purpose of the project was to teach a new working method which enables equal participation for making and reading of the magazine. One of the aims of the project was that the new working method remains permanently available for the community and they know how to use it. Long-term goal was to raise awareness of usefulness of mobile applications and especially the Book Creator application as an occupational enabler.

This study was conducted as a project thesis. The background theory of the thesis was occupational justice which core idea is to influence the quality of life of a person by enabling occupational participation. To teach the use of Book Creator application for the newspaper team, five workshops was organized in January and February 2018. A detailed plan was made for workshops and the instructions for using the application were translated into Finnish. The feedback was collected through a discussion with participants and a written feedback form.

Based on the feedback gathered after the five workshops, the qualitative criteria set for the project were achieved. The participants from the newspaper team were really happy about the new working method and they felt like they have learned to use it based on the conversations and written feedback.

The study showed that in occupational therapy, using mobile technology could improve occupational participation for people with special needs. For an occupational therapist, it is essential to understand the importance of mobile technology and it's possibilities. In the future, it would be helpful to get more information about the usability and opportunities of mobile applications in occupational therapy.

Keywords: mobile technology, mobile applications, occupational justice, workshops

SISÄLLYS

1	PROJEKTIN TAUSTA JA TAVOITTEET	6
1.1	Projektin lähtökohtat.....	6
1.2	Projektin tavoitteet	7
2	PROJEKTIN SUUNNITTELU	9
2.1	Projektiorganisaatio	9
2.2	Projektin hyödynsaajat	10
2.3	Projektin päätehtävät	11
3	TOIMINNALLINEN OIKEUDENMUKAISUUS TOIMINTATERAPIAN LÄHTÖKOHTANA.....	14
3.1	Mobiililaitteet ja -sovellukset toiminnan mahdollistajana.....	18
3.2	Book Creator -sovellus	20
4	KOULUTUKSEN LUONNOSTELU JA KEHITTELY	22
4.1	Pedagogiset ratkaisut	22
4.2	Laatukriteerit	25
5	TYÖPAJOJEN VIIMEISTELY JA TOTEUTTAMINEN	26
6	PROJEKTIN ARVIOINTI	29
6.1	Projektin päätehtävien toteutumisen arviointi	29
6.2	Projektin tavoitteiden saavuttamisen arviointi	31
6.3	Työpajojen laatukriteereiden saavuttamisen arviointi	31
7	POHDINTA.....	34
	LÄHTEET	37

1 PROJEKTIN TAUSTA JA TAVOITTEET

Teknologia on yleinen elementti meidän jokapäiväisessä elämässämme sekä edistävä tekijä toimintaterapiapalveluissa. Toimintaterapian tavoitteena on edistää ja mahdollistaa merkitykselliseen toimintaan osallistuminen asiakkaille tärkeissä toiminnoissa. (American Occupational Therapy Association 2017, viitattu 16.12.2017.) Erityistä tukea tarvitseville ihmisille täytyy suoda yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ja toimia yhteiskunnassa. Apuvälineet ja erilaiset tietotekniset ratkaisut tukevat omatoimisuutta sekä parantavat elämänlaatua ja parhaimmillaan mahdollistavat ihmisen itsenäistä toimintaa ja osallisuutta. (Tietotekniikka- ja kommunikaatiokeskus. 3, viitattu 16.12.2017.)

1.1 Projektin lähtökohtat

Toimintaterapia on asiakaslähtöinen terveydenhuollon ammattiala, jossa asiakkaan terveyttä ja hyvinvointia edistetään toiminnan avulla. Toimintaterapia on lääkinnällistä, ammatillista, kasvatuksellista tai sosiaalista kuntoutusta, joka perustuu toiminnan terapeuttiseen käyttöön sekä asiakkaan ja terapeutin väliseen yhteistyöhön. Sen tavoitteena on mahdollistaa toimintaa ja ylläpitää asiakkaan toiminnallista suoriutumista ja osallistumista hänen jokapäiväisissä ympäristöissään. Toimintaterapia perustuu asiakkaan tilanteen yksilölliseen arviointiin, jonka perusteella laaditaan toimintaterapiasuunnitelma. Toimintojen tulee olla sellaisia, joiden avulla asiakas pystyy kehittämään, ylläpitämään tai hyödyntämään vahvuuksiaan. (Launiainen & Lintula 2003, 7-8.)

Idea opinnäytetyöstä sai alkunsa opettajien ehdotuksesta. Halusimme opinnäytetyössämme hyödyntää mobiiliteknologiaa, koska se on tulossa yhä vahvemmin osaksi kuntoutusta ja mobiilisovelluksia käytetään työskentelymenetelmänä myös toimintaterapiassa. Lisäksi toisella meistä on aikaisempaa ammattiosaimista puhetta tukevista ja korvaavista menetelmistä sekä mobiilisovelluksista,

jota halusimme hyödyntää opinnäytetyön teossa. Koimme myös tarpeelliseksi perehtyä aiheeseen ammatillisen kehittymisen ja ajan hermolla pysymisen takia.

Yhteistyökumppanimme oli Iloinen työhönvalmennuskeskuksen Iloinen viesti -lehtitiimi. Lehtitiimi julkaisee Iloinen viesti -lehteä, joka ilmestyy noin kerran kuussa. Lehden toimitustiimissä on viisi työntekijää ja kaksi ohjaaja. Lehti on selkokielen ja sitä jaetaan Oulunkaaren muihin työ- ja päivätoimintayksiköihin sekä erityisryhmien asumispalveluyksiköihin. Lisäksi lehden kotisivuilla julkaistaan pdf-versio lehdestä. (Oulunkaari 2018, viitattu 24.3.2018.)

1.2 Projektin tavoitteet

Projektin tarkoituksena oli ohjata Iloinen työhönvalmennuskeskuksen lehtitiimille uusi työskentelymenetelmä, jonka avulla mahdollistetaan tasavertainen osallistuminen lehden tekemiseen ja lukemiseen.

Hankkeen tavoitteet muodostetaan hyödynsaajien ja valitun toimintamallin mukaan. Tavoitteet alkavat hahmottua jo perusongelmaa rajattaessa tai hahmotettaessa uutta visiota. Tavoitteet kuvaavat, millaisiin muutoksiin halutaan pyrkiä nykytilanteeseen verrattuna. (Silfverberg 2007, 40.) Kehitystavoitteella tarkoitetaan hankkeella tavoiteltavaa pitkän ajan muutosvaikutusta. Sen saavuttamiseen vaikuttavat projektin lisäksi muutkin tekijät sekä sen toteutuminen näkyy vasta hankkeen lopussa tai joskus vasta vuosia hankkeen jälkeen. (Silfverberg 2007, 40.) Projektin kehitystavoitteena oli, että uusi työmenetelmä jää yhteisöön pysyvästi ja sen kautta mahdollistetaan mahdollisimman tasa-arvoinen osallistuminen lehden tekemiseen ja lukemiseen. Yhtenä pitkän ajan tavoitteena on myös levittää tietoisuutta mobiilisovelluksien ja etenkin Book Creatorin hyödyllisyydestä toiminnan mahdollistajana. Tietoisuus leviää, kun Iloinen viesti -lehtitiimi julkaisee Book Creator -sovelluksella tehtyjä lehtiä. Myös Theseuksessa julkaistavalla raportilla levitetään tietoisuutta. Projektin tuotoksen laatutavoitteena oli mahdollistaa kaikille lehden tekijöille ja lukijoille tasavertainen osallistuminen, mikä lisää henkilöiden itsenäisyyden tunnetta. Välittömällä tavoitteella kuvataan

suunnitteilla olevan hankkeen lopputulosta (Silfverberg 2007, 40.). Projektin välittömänä tavoitteena oli ohjata lin työhönvalmennuskeskuksen lehtitiimin työntekijöille Book Creator –sovelluksen käyttö. Viidellä työpajakerralla ohjasimme mobiilisovelluksen käytön ja välittömänä tavoitteena oli, että lehtitiimin työntekijät ja ohjaajat oppivat käyttämään sovellusta.

Oppimistavoitteinamme oli pystyä hyödyntämään koulutuksen aikana saatuja tietoja, taitoja ja valmiuksia opinnäytetyön teossa. Osaamme etsiä luotettavaa näyttöön perustuvaa tietoa ja soveltaa sitä käytännöntyön haasteiden ratkaisemiseksi sekä kehittää tiedolla omaa asiantuntijuutta. Pystymme tekemään yhteistyötä keskenämme sekä muiden yhteistyötahojen kanssa, kuten opettajien ja työ- ja päivätoimintakeskuksen henkilökunnan sekä asiakkaiden kanssa. Oppimistavoitteinamme oli myös projektin aikana yhteistyötahon ja asiakkaiden kohtaaminen sekä ohjaaminen hyödyntäen koulutuksen aikana saatua tietotaitoa. Tavoitteena on oppia projektinhallintaa, esimerkiksi aikataulutusta, organisointia ja resurssien hallintaa. Siedämme myös keskeneräisyyttä, epävarmuutta ja vastoinkäymisiä.

2 PROJEKTIN SUUNNITTELU

Projektiorganisaatiolla tarkoitetaan projektin toteuttamista varten perustettua tarkoituksenmukaista organisaatiota (kuvio 1), jossa henkilöt ovat mukana määräjajan (Pelin 2009, 67). Projektiorganisaatio koostuu projektiryhmästä, ohjausryhmästä, tukihenkilöistä sekä yhteistyökumppaneista. Osapuolten roolit ja vastuut on määritelty selkeästi. (Silfverberg 2007, 51.)

2.1 Projektiorganisaatio

Projektin **yhteistyötahona** oli Oulunkaaren työhönvalmennuskeskuksen Illoinen viesti –lehden työryhmä, työryhmän ohjaaja Tarja Perttunen ja seudullinen vastaava ohjaaja Paavo Virkkunen.

Projektiryhmä muodostuu projektiin nimitetyistä asiantuntijoista, jotka vastaavat käytännön toteutuksesta oman erityisalueensa mukaan (Kettunen 2009, 134). Projektiryhmään kuuluimme me, Oulun ammattikorkeakoulun toimintaterapiaopiskelijat Elina Poikonen ja Nina Tahkola. Olimme molemmat vastuussa projektipäällikön ja –sihteerin tehtävistä. Projektipäällikön tehtävänä oli vastata projektin suunnittelusta, johtamisesta ja yhteydenpidosta ohjausryhmän ja yhteistyötahon kanssa. Projektisihteerin tehtäviä olivat mm. käytännön järjestelyt, aikataulun ja budjetin laatiminen ja seuranta sekä projektin dokumentointi ja raportointi. (Pelin 2009, 69-70.)

Ohjausryhmä seuraa projektin etenemistä, käsittelee ongelmatilanteita, tekee päätöksiä sekä hyväksyy aikataulumuutokset, projektin välitavoitteet ja työn päättämisen (Kettunen 2009, 168). Ohjausryhmämme muodosti Oulun ammattikorkeakoulun Kontinkankaan kampuksen toimintaterapian lehtorit Kaija Nevalainen ja Pirjo Lappalainen. Lisäksi ohjausryhmään kuului lin työhönvalmennuskeskuksen työryhmän ohjaaja Tarja Perttunen sekä seudullinen vastaava ohjaaja Paavo Virkkunen.

Tukihenkilöiltä tarvitaan pieni, mutta tärkeä työpanos projektiin (Pelin 2009, 273). Tukihenkilöinämme toimi Oulun ammattikorkeakoulun TTK14 –ryhmän opiskelijat sekä toimintaterapian lehtorit Kaija Nevalainen ja Pirjo Lappalainen. Lisäksi tukihenkilöinä olivat äidinkielen lehtori Tuula Koski, englanninkielen lehtori Marita Metsävainio ja lin ATK-tukihenkilö . Laatuhenkilöinä toimi vertaisarvioijat.

KUVIO 1. Projektiorganisaatio

2.2 Projektin hyödynsaajat

Projektin hyödynsaajat voivat jakautua kahteen ryhmään. Projektin kohderyhmäksi valikoituu lopullisten tulosten kannalta tärkein ryhmä. Tälle ryhmälle pyritään kanavoimaan projektin varsinaiset hyödyt. Lisäksi projektille määritellään välitön kohderyhmä, jonka kautta varsinaisen kohderyhmän saama hyöty voi toteutua. (Silfverberg 2007, 39.) Välittömään kohderyhmään kuului lin työhönvalmennuskeskuksen lehtitiimin työntekijät ja ohjaajat, joille opetimme Book Creatorin käytön. Projektin lopullisina hyödynsaajina ovat henkilöt, jotka lukevat

kyseistä lehteä ja joille lukukokemus mahdollistetaan Book Creator -sovelluksella tehtyjen virtuaalisten kirjojen myötä.

2.3 Projektin päätehtävät

Tuotekehitysprosessi sisältää viisi vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa tunnistetaan kehitystarve. Kehitystarpeen tunnistamisen jälkeen seuraa ideointivaihe ratkaisujen löytämiseksi, jonka jälkeen tuotetta luonnostellaan ja kehitetään ja lopuksi viimeistellään. (Jämsä & Manninen 2000, 28.)

Tuotekehitystarpeen tunnistamisella kartoitetaan mahdollinen ongelma tai tarve, joka voidaan ratkaista tuotekehityksen avulla. Ideointivaiheessa pyritään valitsemaan tuote tai ratkaisu, jolla voidaan vastata kehitystarpeeseen tai korjata kyseinen ongelma sekä laaditaan tuotekonsepti. (Jämsä ym. 2000, 85.)

Opinnäytetyöprosessin suunnittelu aloitettiin lokakuussa 2016. Sovimme opinnäytetyötä ohjaavien opettajiemme kanssa palaverin, jossa keskustelimme mahdollisista aiheista. Toiveenamme oli, että saisimme tehdä yhteistyötä kehitysvammaisten ja muiden erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden kanssa. Opettajiemme ehdotuksesta saimme idean yhteistyökumppanistamme sekä mahdollisesta tuotteesta, jonka voisimme toteuttaa. Tämän vaiheen päätehtävänä oli **aiheeseen perehtyminen**, jolloin aloimme etsiä teoria- ja tutkimustietoa tietoperustan kirjoittamista varten. Tietotekniikka toiminnan mahdollistajana sekä tasavertainen osallistuminen ilmiöinä kiinnostivat meitä. Niinpä tietoperustan teoriaksi valitsimme toiminnallisen oikeudenmukaisuuden teorian ja tarkastelimme mobiiliutta ilmiönä. Tietoperusta valmistui keväällä 2017 ja esitettiin syyskuussa 2017.

Tuotekonsepti ja kohderyhmä valittiin alustavasti jo opinnäytetyöprosessin alussa, mutta ennen yhteydenottoa mahdolliseen yhteistyökumppaniimme päätimme ensin perehtyä aiheeseen ja kirjoittaa tietoperustan. Ensimmäisen kerran otimme yhteyttä Iin työhönvalmennuskeskuksen Iloinen viesti –lehtitiimiin maaliskuussa 2017, jolloin sovimme yhteistyöstä. Kevään 2017 kahdessa yhteistyötaapaamisessa kerroimme ideastamme käyttää Book Creator –sovellusta lehden

teossa. Suunnittelimme yhdessä myös tulevia työpajoja koulutusta varten ja pyysimme kohderyhmältämme ideoita niitä varten. Ideointivaiheen päätehtävänä oli **projektisuunnitelman** tekeminen, joka aloitettiin maaliskuussa 2017 ja saatiin päätökseen tammikuussa 2018. Perehdyimme eri oppimiskäsityksiin pedagogista suunnitelmaa varten sekä määrittelimme projektin tavoitteet, aikataulut sekä työpajojen laatukriteerit. Lopuksi yhteistyötahon kanssa allekirjoitettiin yhteistyösopimukset, joissa myönnettiin oikeudet opinnäytetyöhön liittyvään aineistoon.

Luonnosteluvaiheessa hankitaan tietoa kohderyhmästä, aiheesta, toimintaympäristöstä sekä tuotteesta ja tuotteen laatutekijöistä. Tuotteen luonnostelu aloitetaan, kun on päätetty millainen tuote halutaan valmistaa. Tässä vaiheessa myös työstetään tuotetta eteenpäin. (Jämsä ym. 2000, 43, 52, 85.) Luonnosteluvaiheen päätehtävänä oli **koulutuksen suunnittelu**. Projektisuunnitelman rinnalla aloimme myös suunnitella työpajoja ja niihin liittyviä materiaaleja. Joulukuussa 2017 kävimme lissä kolmannessa yhteistyöpalaverissa, jossa sovimme tarkat yksityiskohdat työpajoista. Keskustelimme työpajojen aikataulusta optimaalisen oppimisen kannalta ja päätimme pitää yhden työpajan viikossa, jonka kesto on kolme tuntia. Kun kaikki yksityiskohdat oli sovittu, työstimme pedagogisen suunnitelmamme loppuun. Luonnosteluvaiheen tuloksena syntyivät kirjallinen projektisuunnitelma, alustavat kertakohtaiset suunnitelmat työpajakerroille, kirjalliset selkokiekiset ohjeet sovelluksen (liite 2) käyttölle sekä kirjallinen palautelomake (liite 3) viimeiselle työpajakerralle. Koulutusta varten tehdyt materiaalit ovat vapaasti käytettävissä.

Käyttövalmis tuote syntyy viimeistelyvaiheen tuloksena. Tuotteen viimeistelyvaiheessa tehdään mahdollisia korjauksia tuotteeseen sekä viimeistellään yksityiskohdat. Vaihe sisältää käyttö-/toteutusohjeiden laadinnan eli meidän työssämme pedagogisen suunnitelman laadinnan, tuotekehitysprojektin sekä loppuraportin kirjoittamisen. (Jämsä ym. 2000, 85.) Viimeistelyvaiheessa päätehtävänä oli **koulutuksen toteuttaminen ja palautteen kerääminen**. Muita tehtäviä oli materiaalien viimeistely sekä niiden lähettäminen kohderyhmälle, palautelomakkeen muokkaaminen sopivammaksi kohderyhmälle ja sen tulostaminen viimeistä työpajakertaa varten. Työpajat toteutettiin tammi- ja helmikuussa 2018.

Projektin päättämiseen sisältyi tavoitteiden toteutumisen arviointi ja loppuraportin kirjoittaminen. Aloitimme loppuraportin kirjoittamisen jo ennen työpajojen toteuttamista joulukuussa 2017. Ensimmäisen version lähetimme ohjaaville opettajille sekä vertaisarvioijille helmikuun 2018 lopussa. Opettajien ja vertaisarvioijien palautteen perusteella teimme korjauksia raporttiin. Loppuraportti valmistui ja se esitettiin huhtikuussa 2018.

3 TOIMINNALLINEN OIKEUDENMUKAISUUS TOIMINTATERAPIAN LÄHTÖKOHTANA

Toimintaterapiassa toiminnallinen oikeudenmukaisuus nousi esille 1990-luvulla, kun kanadalainen toimintaterapian professori Elisabeth Townsend ja australialainen toiminnan tieteen ja toimintaterapian professori Ann Wilcock alkoivat tutkia toiminnan ja oikeudenmukaisuuden suhdetta. (Stadnyk, Townsend & Wilcock 2010, 335.) Käsite on syntynyt tukemaan näkökulmaa sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta. Townsend ja Wilcock huomasivat, että sosiaalinen oikeudenmukaisuus ei yksin riittänyt selittämään toiminnallisia epäoikeudenmukaisuuksia. (Townsend & Wilcock 2004, 244.)

Elämään kuuluvat suhteet ja edellytykset käsittävät sosiaalisen oikeudenmukaisuuden. Toiminnallinen oikeudenmukaisuus taas näkee ihmiset toiminnallisina olentoina ja kuvaa sitä mitä he tekevät sosiaalisille suhteilleen ja edellytyksilleen elämässä. (Stadnyk ym. 2010, 330.) Toiminnallisessa oikeudenmukaisuudessa esiintyy eettisiä, moraalisia ja kansallisia huolenaiheita. Niitä voidaan ehkäistä osallistumalla jokapäiväisiin toimintoihin, jotka edistävät terveyttä, voimaantumista ja elämänlaatua. (Townsend & Whiteford 2005, 116.)

Toiminnallisen oikeudenmukaisuuden teorian yhtenä perusolettamuksena on, että erilaisilla yksilöillä on erilaisia tarpeita, joita ilmaistaan toiminnan kautta arkielämässä. Heidän olemassaoloon määrittää mahdollisuus osallistua toimintoihin, jotka vaikuttavat terveyteen, elämänlaatuun ja yhteisöllisyyteen. Toisessa perusolettamuksessa ihminen nähdään sosiaalisena olentona. Yhteisön ollessa yksilölle toiminnallisesti oikeudenmukainen ja salliva, hän pystyy suorittamaan hänelle merkityksellisiä ja hyödyllisiä toimintoja. Mahdollistamalla tasa-arvoinen pääsy resursseihin ja mahdollisuuksiin riippumatta yksilötekijöistä esim. seksuaalisesta suuntautumisesta, iästä tai sukupuolesta, voidaan vähentää ryhmien eroavaisuuksia. (Townsend ym. 2004, 249, 262.)

Teoriassa on neljä uskomusta ja periaatetta. Nämä perustuvat oletuksille, arvoille ja ideoille siitä, että ihmiset ovat autonomisia, mutta tarvitsevat kuitenkin muita ihmisiä ympärilleen. He ovat toiminnallisia olentoja, jotka säätelevät toiminnallaan terveyttä ja elämänlaatua. **Uskomukset** (beliefs) käsittävät ihmisen toimijana, joka osallistuu toimintoihin itsenäisenä tekijänä. Toiminnallinen osallistuminen on toisista ihmisistä ja heidän vuorovaikutuksestaan riippuvaista. (Stadnyk ym. 2010, 340-347.) **Periaatteet** (principles) perustuu ajatukselle, että yksilöllä on toiminnallisia tarpeita, vahvuuksia ja potentiaaleja, jotka vaikuttavat hänen terveyteen ja elämänlaatuun. (Townsend ym. 2004, 257.)

KUVIO 2. Toiminnallisen oikeudenmukaisuuden teorian uskomukset ja periaatteet. (Townsend ym. 2004, 254-262.)

Ensimmäinen teorian neljästä uskomuksesta on, että **ihmiset ovat toiminnallisia olentoja**, jotka kokevat tarvetta ja halua toimia monin eri tavoin ja tarkoituksin. Toiminnan tiede on tutkinut toiminnan tarpeellisuutta ja sen puutteen haitallisuutta ihmisille. Tässä tieteen haarassa ollaan kiinnostuneita ihmisen toimintoihin osallistumisesta, aktiivisuudesta ja yhteisötoiminnasta. (Townsend ym. 2004, 254.)

Toisessa uskomuksessa ajatellaan, että **ihmiset osallistuvat toimintoihin itsenäisinä tekijöinä**. Ihmiset ovat yksilöllisiä, aktiivisia ja itsenäisiä toimijoita. Heillä on tarve toimia ja he omaavat erilaisia kykyjä valita ja osallistua toimintaan. Tämä uskomus perustuu yksilöllisyyteen ja rationaaliseen tahtoon. Teorian mukaan yksilö on aktiivinen toimija, jolla on valta hyödyntää omia voimavarojaan kohti kuvitteellista tai haluttua tavoitetta, kuten oikeudenmukaisuus. Yksilöllisyys on pohja uskomukselle heidän tasa-arvoisuudesta ja erilaisuudesta riippumatta. (Townsend ym. 2004, 255 – 256.)

Kolmannen uskomuksen mukaan **toiminnallinen osallistuminen on riippuvaista ja yhteiskunnallisesti sidonnaista**. Ihmiset ovat riippuvaisia muiden ihmisten aiemmista ja tulevista teoista, vaikka se ei ole aina välitöntä ja näkyvää. Toiminnot välittyvät toisten ihmisten kautta ja ne toteutuvat tosielämän kontekstissa todellisia materiaaleja ja välineitä käyttäen. (Townsend ym. 2004, 256.)

Neljäntenä uskomuksena on, että **toiminnallinen osallistuminen määrittää ratkaisevasti terveyttä ja elämänlaatua**. Terveysten määritelmä yhdistetään kykyyn ja mahdollisuuteen elää, työskennellä ja leikkiä kannustavassa ja turvallisessa yhteisössä. Toiminnan kautta voidaan edistää terveyttä, mutta jotkut toiminnot voivat myös heikentää sitä. (Townsend ym. 2004, 257.)

Toiminnallisen oikeudenmukaisuuden teorian **periaatteet** (principles) määrittelevät toiminnan mahdollistamisen oikeudet, vastuut ja vapaudet. Periaatteita on neljä ja niistä ensimmäinen on **voimaannuttaminen toiminnan kautta**. Voimaantumisen tarkoitetaan yksilön tai ryhmän tarmokkuuden, tarkoituksen, motivaation, itsevarmuuden, identiteetin ja ilon lisääntymistä. Toimintaan osallistuminen ja sen merkityksellisyys, valinnan vapaus sekä rikastuttavat kokemukset tuottavat ihmiselle voimaantumisen tunnetta. (Townsend ym. 2004, 257 – 258.)

Teorian toinen periaate on **toimintojen inklusiivinen luokittelu**. Periaate sisältää määrittelyn toiminnoista ja ammateista, jotka erotellaan ja määritellään hierarkisesti. (Townsend ym. 2004, 259.)

Toiminnallisen potentiaalin mahdollistaminen on kolmas teorian periaate. Periaatteessa keskitytään tunnistamaan voimaantumattomuutta kokevia ihmisiä ja se perustuu ajatukselle yksilöllisistä eroavaisuuksista. Mahdollistaminen käsittää lähestymistavat ja olosuhteet, jotka tukevat kaikkia yksilöllisesti ja yhteisesti sekä auttavat kehittämään heidän toiminnallista potentiaaliaan. Käytännössä se voi tarkoittaa esim. ohjausta ja opetusta tarvittavan uuden taidon oppimiseksi. (Townsend ym. 2004, 259 – 260.)

Neljäntenä periaatteena **on moninaisuus, inkluusio ja kollektiivinen etu toiminnallisessa osallistumisessa**. Periaate pyrkii tasa-arvon saavuttamiseen. Toiminnallisesti oikeudenmukaisen yhteiskunnan tulee pitää huolta niistä yksilöistä ja ryhmistä, joilla ei ole mahdollisuutta valita ja osallistua niihin toimintoihin, jotka ovat tavanomaisia sille yhteiskunnalle. Tämän periaatteen toteutumiseksi ihmisten erilaiset tarpeet ja yksilölliset kyvyt on otettava huomioon. (Townsend ym. 2004, 261 – 262.)

Valitsimme opinnäytetyöprojektin taustateoriaksi toiminnallisen oikeudenmukaisuuden tukemaan ja ohjaamaan työskentelyämme. Toimintaterapeutteina mahdollistamme yksilön toiminnallista oikeudenmukaisuutta ja osallistumista toimintaan parhaalla mahdollisella tavalla rajoituksista huolimatta. Ajatus toiminnan mahdollistamisesta lähti lehtitiimin työntekijöiden osallitumisen edistämisestä heidän työyhteisössään. Vaihtoehtoisella työskentelymenetelmällä halusimme saada työntekijöiden potentiaalin esille ja mahdollistaa paremman osallistumisen omiin työtehtäviin. Kohtasimme työntekijät yksilöinä ja pyrimme tavoitteiden asettamisen avulla löytämään jokaisen parhaan mahdollisen potentiaalin osallistua. Mobiiliteknologiaa ja -sovelluksia hyödyntämällä työntekijöiden taidot pääsivät paremmin esille. Työntekijät pystyivät itsenäisemmin osallistumaan lehden tekemiseen, joka vaikutti positiivisesti kokemukseen heidän omasta identiteetistään ja taidoistaan. Yksilöllisen ohjauksen avulla pyrimme tuomaan esille työntekijöiden vahvuuksia ja taitoja. Myös lehden lukijoille mahdollistetaan itsenäisempi lukukokemus vaihtoehtoisen työskentelymenetelmän avulla.

3.1 Mobiililaitteet ja -sovellukset toiminnan mahdollistajana

Erityistä tukea tarvitseville ihmisille täytyy suoda yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ja toimia yhteiskunnassa. Apuvälineet ja erilaiset tietotekniset ratkaisut tukevat omatoimisuutta, parantavat elämänlaatua ja parhaimmillaan mahdollistavat ihmisen itsenäistä toimintaa ja osallisuutta. Ne tukevat osallistumista jokapäiväiseen elämään silloin, kun jokin sairaus, vamma tai normaali ikääntyminen vaikuttavat rajoittavasti ihmisen toimintaan. Erityisesti henkilöt, joilla on oppimisvaikeuksia, heikentynyt näkö-, kuulo-, puhe-, kehitys- ja/tai liikuntavamma hyötyvät tietoteknisistä apuvälineratkaisuista. Tietoteknisiä apuvälineratkaisuja voidaan hyödyntää kommunikoinnissa, liikkumisessa, asumisessa, leikissä, opiskelussa, työssä, asioinnissa, vapaa-ajalla, sosiaalisessa kanssakäymisessä sekä kuntoutuksessa. Mobiililaitteet, kuten tabletit ja älypuhelimet luetaan myös tietoteknisiksi laitteiksi. Näihin laitteisiin on tarjolla monenlaisia työkaluohjelmia, joilla voidaan tukea toimintakykyä. Kaikki tekniset apuvälineratkaisut vaativat aina huolellisen ja yksilöllisen arvioinnin, kokeilun ja muokkaamisen henkilön tarpeiden mukaisesti. (Tietotekniikka- ja kommunikaatiokeskus 2011, viitattu 16.12.2017.)

Mobiililaitteet käsittävät äly- ja matkapuhelimet, tabletit eli kämmentietokoneet sekä kannettavat tietokoneet. Tabletti on tietokoneen ja älypuhelimien välimuoto. Yleensä ne toimivat kosketusnäytöllä. Tabletille on saatavana myös lisälaitteita, kuten erillinen näppäimistö ja tekstinkäsittelyohjelma, jotka mahdollistavat tabletin käytön tavallisen tietokoneen lailla. (Tietotekniikka- ja kommunikaatiokeskus 2011, viitattu 16.12.2017.) Käyttäjä voi siis kuljettaa mobiililaitteita mukanaan ja sitä voidaan käyttää tiedon käsittelyyn tai langattomaan tiedonsiirtoon. (Niiranen 2008, 4.)

Mobiililaitteille voidaan ladata mobiilisovelluksia eli applikaatioita. Niitä on sekä ilmaisia että maksullisia ja niitä voidaan ladata sovelluskaupoista, joita hallinnoi mobiilikäyttäjärjestelmät, kuten Android, iOS ja Windows. Sovellukset ovat käyttäjärjestelmäkohtaisia, eikä ne välttämättä toimi kaikilla mobiililaitteilla. (Sanoma, viitattu 14.3.2017) Sovelluksia tabletteihin on tarjolla runsas määrä, joista voidaan hyödyntää suurta osaa erilaisina apuvälineinä. Tällaisia sovelluksia ja toimintoja on kehitetty muun muassa lukemiseen, kirjoittamiseen,

kommunikaatioon, matematiikkaan sekä vieraisiin kieliin. (Tietotekniikka- ja kommunikaatiokeskus 2011, viitattu 16.12.2017.)

Helppo liikuteltavuus, käytön nopeus ja sovellusten asetusten muokkaaminen käyttäjän tarpeiden mukaan ovat mobiililaitteiden etuja. Mobiiliteknologia voi mahdollistaa jotain sellaista asiakkaalle, mikä ei muuten olisi hänelle mahdollista. Sen käyttö mahdollistaa uusien toimintatapojen opettelua ja hyödyntämistä osana kuntoutusta. Mobiililaitteet voivat toimia hyvin motivoivana välineenä harjoitella asiakkaan taitoja ja valmiuksia. (Mobiililaitteet mahdollistajina 2016, viitattu 16.12.2017)

Mobiiliteknologiasta ja -sovelluksista oli haastavaa löytää toimintaterapian opinnäytetöitä tai tutkimuksia. Erityisopetuksen puolelta tutkimuksia löytyi enemmän. Pasuri & Rautio (2015) ovat tehneet opinnäytetyön mobiililaitteiden ja sovellusten hyödyntämisestä nuorten toimintaterapiassa. Tutkimuksista ilmeni, että mobiililaitteiden ja -sovellusten avulla voidaan mahdollistaa nuoren osallistuminen ja suoriutuminen eri toiminnoista kotona, koulussa kuin vapaa-ajallakin huolimatta toimintakyvyn rajoituksista. Rodriguez, Strnadova ja Cumming (2013) tutki iPadien käyttöä luokkahuoneessa erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden kanssa. Lisäksi Fernandez-Lopez, Rodriguez-Fortiz, Rodriguez-Almendros ja Martinez-Segura (2013) ovat tehneet tutkimuksen, jossa tutkitaan Picaa-alustan käyttöä iPadilla oppimisprosessin tukena. Molemmissa tutkimuksissa on todettu positiivisia vaikutuksia erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden oppimiseen. Mobiililaitteiden käyttö luokkatilassa on auttanut opiskelijoita sitoutumaan paremmin oppimistilanteeseen. Myös kiinnostus oppimista kohtaan sekä huomion ylläpitäminen ja keskittyminen ovat parantuneet mobiililaitteiden käyttöönoton myötä. Mobiililaitteiden ja -sovellusten käyttö on myös tutkitusti edistänyt käyttäjien eri taitoja sekä mahdollistanut osallistumaan toimintoihin, joka ei ole aiemmin ollut mahdollista eri toimintakyvyn rajoitusten takia. (Rodriguez, Strnadova & Cumming 2013; Fernandez-Lopez, Rodriguez-Fortiz, Rodriguez-Almendros & Martinez-Segura 2013.) Yle on uutisoinut tablettien käyttöönoton lisääntymisestä kehitysvammaisten opetuksessa ja arjessa. Tablettien käyttö on mahdollistanut

yhteydenpidon, koulutehtävien tekemisen ja vapaa-ajan viettämisen, joille se on ollut aiemmin haastavaa. (Yle uutiset 2013, viitattu 12.7.2017.)

Erickson (2015) on tehnyt tutkimuksen mobiililaitteiden käytöstä toimintaterapiassa. Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia ajankohtaista näyttöön perustuvaa tietoa mobiililaitteiden käytöstä toimintaterapiaprosessissa. Tutkimuksessa tarkasteltiin kolmea aluetta, joita olivat asiakkaan tarpeet, toimintaterapeutin käytännön osaaminen sekä laitteiden ominaisuudet. Tutkimuksen mukaan toimintaterapiassa tulisi huomioida asiakkaan oma kokemus mobiililaitteen käytöstä ja tarkastella mobiililaitteiden vaikutuksia toiminnalliseen osallistumiseen sekä elämänlaatuun. Näitä asioita tulisi käyttää mittarina arvioidessa toimintaan sitoutumista. Toimintaterapeutin rooli on osoittaa asiakkaalle mobiililaitteiden mahdollisuuksia. Terapeutin tulee myös reflektoida syitä miksi käyttää mobiiliteknologiaa asiakkaan kanssa. Lisäksi toimintaterapeutin tulee harkita mobiililaitteen ja valittujen sovellusten ominaisuuksia ja arvioida sitä, miten se tukee asiakkaan toimintaan osallistumista. (Erickson 2015.)

3.2 Book Creator -sovellus

Koulutusta varten vertailimme Papunetin papuri -verkkokirjatyökalua ja Book Creator -sovellusta. Molemmilla sovelluksilla voi luoda virtuaalisia kirjoja. Vertailun tuloksena Book Creator -sovellus osoittautui toimivammaksi, sisälsi enemmän ominaisuuksia ja kirjan julkaiseminen oli helpompaa. Book Creator -sovelluksen avulla pystytään luomaan virtuaalisia kirjoja, joihin voi lisätä kuvia, tekstiä, ääntä, videota ja piirtää. Sovellus on helppokäyttöinen ja mahdollistaa lehden lukemisen myös lukutaidottomille. Tällä hetkellä Book Creator on yksi eniten käytetyistä sovelluksista opettajien keskuudessa. (Book Creator 2017, viitattu 14.12.2017.)

Sovelluksesta tuli uusi päivitys kesällä 2017. Uusi päivitys mahdollistaa kirjan tekemisen kaikilla laitteilla, jossa on Google Chrome -selain. Book Creator -sovelluksella tehdyt kirjat ovat yksityisiä, mutta ne saa helposti jaettua ystäville tai jopa maailmanlaajuisesti. Valmiin kirjan voi tallentaa moniin eri muotoihin (video, PDF,

ePub, iBooks) sekä kirja voidaan julkaista helposti myös verkossa. Linkin kirjaan voi liittää esimerkiksi omille verkkosivuille ja ensimmäiset kymmenen kirjaa voi julkaista ilmaiseksi. (Book Creator 2017, viitattu 30.3.12.2017.) Book Creator mahdollistaa toimintaan osallistumista ja sitä kautta toiminnallista oikeudenmukaisuutta, koska lehden tekemiseen ja lukemiseen voi osallistua vaihtoehtoisin keinoin. Iloinen viesti -lehteä voi tehdä esimerkiksi videota ja kuvia lisäämällä, piirtämällä ja omaa puhetta nauhoittamalla. Lisäksi virtuaalista lehteä voi lukemisen sijaan kuunnella ja katsella. Sovelluksen avulla voidaan mahdollistaa lukukomeus henkilöille, jotka ovat lukutaidottomia.

4 KOULUTUKSEN LUONNOSTELU JA KEHITTELY

Koulutuksen suunnittelu käynnistyy kohderyhmäanalyysistä. Lähtökohtana ovat koulutukseen osallistujat; keitä he ovat, kuinka paljon heitä on, miksi he tarvitsevat tietoa, mikä motivoi heitä, mitä voimavaroja heillä on sekä mistä lähtökodista he osallistuvat koulutukseen. Näiden tietojen pohjalta suunnitellaan koulutuksen sisältö ja valitaan käytettävät menetelmät. (Jämsä ym. 2000, 65.) Luonnosteluvaiheessa järjestimme yhteistyötapaamisia, joista saadun tiedon avulla teimme kohderyhmäanalyysin ja pedagogisen suunnitelman.

4.1 Pedagogiset ratkaisut

Tarkastelimme työtämme kognitiivisen oppimiskäsityksen kautta. Kognitiivisen oppimiskäsityksen mukaan oppiminen on henkilön aktiivista toimintaa, jossa hän prosessoi ja organisoii saatavaa informaatiota. (Engeström 1987, 19.) Jokaisella ihmisellä on oma tyyliinsä oppia ja siten käsitys sallii erilaiset oppimistyyliä. Motivaatio ja kiinnostus ovat tärkeässä roolissa, jotta oppija saa käsittelemälleen tiedolle merkitystä ja se sulautuu oppijan ajatteluun ja tiedonkäsittelyprosessiin. (Engeström 1992, 19.)

Kohderyhmään kuului viisi lin työhönvalmennuskeskuksen Iloinen viesti –lehtitien työntekijää sekä kaksi ohjaajaa, jotka tukivat ja ohjasivat työntekijöiden työskentelyä. Työntekijät olivat erityistä tukea tarvitsevia henkilöitä, jotka tarvitsevat tukea oppimisessa ja uusien asioiden sisäistämisessä. Eriytyistä tukea tarvitsevien henkilöiden ohjauksessa pääasia on vaikeuksien tiedostaminen ja toiminnan mukauttaminen esimerkiksi työtehtävien jaossa tai tehtävien antotavassa (Erilaisten oppijoiden liitto ry 2018, viitattu 24.2.2018). Työskentelyn lähtökohtana ei ollut henkilöiden diagnoosit, vaan toimintakyky ja tapa oppia, joita selvitimme ennen koulutusta avoimen keskustelun kautta.

Työpajoja järjestettiin yhteensä viisi ja yksi kerta kestää kolme tuntia. Yhteensä työpajoihin kului 15 tuntia. Yhteistyötahon kanssa suunniteltiin työpajojen kestoa

ja niiden tiheyttä, jonka myötä päätettiin, että lyhyemmät kolmen tunnin työpajat useina kertoina tukevat kohderyhmän oppimista. Myös kognitiivinen oppimiskäsitys korostaa kertauksen tärkeyttä oppimisprojektissa (Engeström 1987, 128). Teimme kirjallisen ohjelman koulutuksesta ja sen sisällöstä, jonka lähetimme yhteistyötaholle ennen ensimmäistä työpajakertaa (liite 1). Työpajoja varten oli varattu erillinen tila, joka mahdollisti tietoteknistenlaitteiden käytön. Työpajoissa käytettiin omia ja lin työhönvalmennuskeskuksen tietokoneita ja tabletteja. Selkokieliset opetusmateriaalit olivat sähköisenä sekä tulostettuna versiona. Jokaiselle työpajakerralle tehtiin erillinen suunnitelma esitysvastuusta ja tavasta.

Työpajoissa työskentelymenetelmänä käytimme yhteistoiminnallisen oppimisen periaatteita, itsenäistä työskentelyä ja esittävää opetusta. Yhteistoiminnallisessa oppimisessa yhdistyy humanistiset ja kognitiiviset ihmis- ja oppimiskäsitykset. Siinä opiskellaan pienryhmissä yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Kaikki osallistujat tehostavat sekä omaa, että toistensa oppimista ja sen tavoitteena on sitouttaa oppilaat oppimisprosessiin aktiivisesti. Tarkoituksena yhdessä oppimisessa ei ole opettaa nopeasti ja enemmän, vaan paremmin ja mielekkäämmin. (Sahlberg & Leppilampi 1994, 61, 67–69.)

Esittävä opetus on opetusmuoto, joka sisältää esimerkiksi puheita, luentoja, esitelmiä tai alustuksia. Niitä voidaan havainnollistaa monin eri keinoin. Opetus on opettajajohtoista, mutta tässä tapauksessa me toimintaterapeuttiopiskelijat olemme ohjaamassa työpajoja. Opetusmenetelmällä pyritään tiedollisiin tavoitteisiin sekä erilaisten mielipiteiden ilmaisemiseen, eikä se vaadi paljon opetustilaa tai välineitä. Esittävä opetus ei takaa oppimista, joten on tärkeää liittää sen rinnalle muita työskentelymenetelmiä, esimerkiksi pari- ja ryhmätyöskentelyä ja keskusteluita. (Pruuki 2008, 84; Vuorinen 2005, 78-80.)

Käytimme esittävää opetusta työpajojen alustuksissa. Esittävässä opetuksessa huomioimme eri oppimistyyliä, kuten visuaalinen ja auditiivinen oppiminen. Visuaaliselle oppijalle näköaistin ja näkemisen merkitys korostuu. Visuaalisesti oppiva henkilö prosessoi ja sisäistää tietoa näkemällä ja katselemalla. Auditiivinen oppiminen perustuu kuulohavaintoon. Auditiivisesti oppivalla henkilöllä korostuu

kuuloaisti ja kuulemisen merkitys. (Hyyti, Seitola & Tarvainen 2007, viitattu 14.11.2017.) Oppimisen tukena käytimme wordille tehtyjä ohjeita sekä videoita youtubesta Book Creator -sovelluksen käyttöön liittyen. Lisäksi teimme esimerkkinä Book Creator –sovelluksella tehtyjä kirjoja koulutuksen sisällöstä ja aikataulutuksesta.

Käänsimme englanninkieliset ohjeistukset suomenkielelle. Suomenkieliset ohjeistukset tehtiin selkokielelle. Selkokielessä yleiskieltä mukautetaan sisällöltään, sanastoltaan ja rakenteeltaan luettavammaksi ja ymmärrettävämmäksi. Selkokieli on suunnattu henkilöille, joilla on vaikeuksia lukea ja ymmärtää yleiskieltä. (Selkokeskus 2015, viitattu 14.11.2017.) Teimme toiminnan eri vaiheista kirjalliset selkokieliset ohjeet, esimerkiksi, miten Book Creator –sovelluksella lisätään valokuvia ja videoita. Käytimme esittävää opetustyyliä ainoastaan alustuksissa ja muissa vaiheissa painotimme yhteistoiminnallista oppimista sekä itsenäistä työskentelyä. Koulutuksen aikana osallistujat tekivät virtuaalista kirjaa, johon he saivat kertoa itsestään, työstään ja vapaa-ajastaan. Virtuaalista kirjaa tehtiin pääsääntöisesti työpajojen aikana itsenäisenä työskentelynä sekä halutessaan myös vapaa-ajalla. Koulutukseen sisältyi yhteensä viisi työpajakertaa. Viiden työpajakerran aikana ehdittiin harjoitella käytännössä Book Creator -sovelluksen käyttöä sekä kertaamaan opittuja asioita toiminnallisten harjoitusten kautta. Menetelminä hyödynsimme pari- ja pienryhmätyöskentelyä, joka mahdollisti kohderyhmän jäsenten aktiivisen osallistumisen oppimisprosessissa. Pari- ja pienryhmätyöskentelyllä pyritään hyödyntämään kohderyhmän jäsenten välistä sosiaalista vuorovaikutusta (Engeström 1987, 33, 59.) Ryhmässä oli eri tasoisia oppijoita ja kaikilla oli yksilölliset tavoitteet. Parhaan mahdollisen oppimisen ja riittävän ohjauksen takaamiseksi ryhmä jaettiin kahteen osaan, joista sovimme ohjausvastuun keskenämme. Toisessa ryhmässä edettiin hitaammin ja keskityttiin sovelluksen perustoimintojen oppimiseen esimerkiksi kuvan, tekstin ja äänen lisäämiseen. Toisessa ryhmässä eteneminen oli nopeampaa ja opeteltavat asiat olivat haastavampia esimerkiksi kirjojen yhteenliittäminen ja julkaiseminen verkossa. Pari- ja pienryhmätyöskentely sisälsi tehtäviä, joissa osallistujat saivat ohjata toinen toistaan sekä harjoituksia, joissa pareittain piti luoda esimerkin mukainen kirja.

4.2 Laatukriteerit

Laatukriteerit ovat laadun määrittämisen perusteeksi valittuja ominaisuuksia (Jämsä & Manninen 2000, 128). Laatua konkretisoidaan laatukriteerien avulla ja ne ohjaavat kohti hyvää palvelua. Laatukriteerit jäsentävät, täsmentävät ja konkretisoivat tuotteen laatua. sekä ne helpottavat tavoitteiden toteutumisen arviointia. (Idänpään-Heikkilä, Holma, Outinen, & Sainio 2002, 26.)

Projektin laatukriteereiksi valikoitui **käyttäjälähtöisyys**, **selkeys** ja **toiminnallisuus**. **Käyttäjälähtöisyydellä** tarkoitetaan käyttäjän kokonaisvaltaista huomioimista. Keskeistä siinä on käyttäjien kuunteleminen ja halu ymmärtää heitä. Käyttäjälähtöisyys ja asiakaslähtöisyys rinnastetaan usein toisiinsa, mutta käsitteenä käyttäjä on laajempi kuin asiakas. Käyttäjälähtöisyys eroaa asiakaslähtöisyydestä siten, että asiakaslähtöisyydessä asiakassuhteen hoitaminen on yksi tärkeimmistä toiminnoista, kun taas käyttäjälähtöisyydessä tavoitteena on, että tuote tai palvelu vastaa asiakkaan tarpeita. (Koivunen, Vuorela & Hautamaa 2014.) Käyttäjälähtöisyys projektissamme näkyi käyttäjien kuuntelemisena. Yhteistyöpalavereissa kuuntelimme käyttäjien toiveita sekä otimme heidän mielipiteensä huomioon suunniteltaessa ja toteuttaessa projektia. Käytimme omaa ammatillista osaamistamme, että tuotteesta saatiin käyttäjäryhmälle soveltuva. Toisena laatukriteerinä oli **selkeys**. Ohjaus työpajoissa oli yksilöllistä, selkeää ja ymmärrettävää sekä käytettävät materiaalit olivat selkokielistä ja visualisoituja. Tavoitteena oli, että osallistujien yksilölliset tarpeet otettiin huomioon sekä ohjaus oli helposti ymmärrettävää. Kolmantena laatukriteerinä oli **toiminnallisuus**, mikä näkyi siten, että työpajoihin osallistuvien henkilöiden oppimista tuettiin toiminnallisten menetelmien avulla. Pääpaino toiminnallisessa opetuksessa on oppijan omatoimisessa ja aktiivisessa työskentelyssä. Harjoituksissa korostuv niiden kokemuksellisuus ja vuorovaikutus. Toiminnalliset menetelmät perustuvat oppijan omaan toimintaan ja tekemiseen. (Kelpokymppi 2013, viitattu 14.12.2017.)

5 TYÖPAJOJEN VIIMEISTELY JA TOTEUTTAMINEN

Työpajat toteutettiin joka tiistai viidellä eri työpaja kerralla Teknologiakeskus Mi-cropoliksen tiloissa lissä. Työpajakertojen yksityiskohtia ja materiaaleja viimeisteltiin ja mukautettiin saadun palautteen ja omien havaintojemme perusteella. Ohjaus- ja opetusvastuusta sovimme tarkasti, jotta kokonaisuudesta saataisiin mahdollisimman selkeä. Tietoteknisiin ongelmatilanteisiin varauduimme tallentamalla materiaalit muistitikulle sekä tulostamalla niistä paperiversioita. Meillä oli myös yhteys atk-tukihenkilöön, joka pystyi tarvittaessa auttamaan tietoteknisten laitteiden käytön ja asennusten kanssa.

Yksittäisen työpajan rakenteessa hyödynsimme Finlayn (2001) toimintaterapiaryhmän ryhmäkerran vaiheita. Työpajojen struktuuri muodostuu kuudesta eri vaiheesta, joihin kuuluu orientaatio, esittely, virittäytyminen, toimintavaihe, jakamisvaihe sekä ohjaajan jälkiryhmä. Kertojen kesto ja sisältö voi vaihdella ryhmän tavoitteiden ja vaiheen mukaisesti. (Finlay 2001, 104-106.)

Orientaatiovaiheessa vastaanotimme työpajoihin osallistujat tervehtimällä, jonka jälkeen yhdessä laitoimme tietokoneet toimintavalmiiksi. Työpajojen aikataulut näkyi screeniltä. Orientaatiovaihe auttoi orientoitumaan ryhmäkertaan ja sen aiheeseen. Sen merkitys oli työpajakerroilla tärkeä, koska osalla osallistujista oli haasteita suunnata ajatukset päivän aiheeseen.

Esittely- ja virittäytymisvaiheet toteutuivat työpajoissa samaan aikaan. Virittäytymisessä voidaan hyödyntää erilaisia menetelmiä, kuten huumoria, fyysisiä harjoituksia, kuvia ja kortteja (Finlay 2001, 104–105). Esittelyssä ja virittäytymisessä kävimme päivän aikataulun läpi, jonka jälkeen jokainen sai kertoa kuulumisistaan ja tuntemuksistaan tulla työpajakerralle. Tässä vaiheessa oli mahdollisuus jakaa mielessä olevia ajatuksia, jotta ne eivät myöhemmin vie huomiota muualle työpajatyöskentelystä. Työpajoissa huomioitiin, jos ryhmästä puuttui joku ja siitä keskusteltiin.

Toimintavaihe oli työpajojen keskeisin ja tärkein osio, koska vaiheen aikana pyrittiin työpajojen tavoitteisiin. Toiminta voi sisältää yhden tai monta harjoitusta. (Finlay 2001, 104). Jokainen työpajakerta sisälsi opitun asian kertaamisen, uuden asian opettelun sekä oman virtuaalisen kirjan työstämisen. Työpajojen tavoitteena oli Book Creator -sovelluksen eri toimintojen oppiminen. Tärkeässä roolissa toimintavaiheessa oli opittujen asioiden kertaaminen ja toiminnallisuus. Työpajoissa harjoiteltiin käytännössä opeteltavia asioita, joita kerrattiin useita kertoja jokaisen työpajakerran alussa ja lopussa.

Ensimmäisessä työpajassa luotiin käyttäjätilit ja esitettiin yleiskatsaus Book Creator -sovelluksessa. Lisäksi kokeiltiin vapaamuotoisesti mitä toimintoja sovellus sisältää. Toisen työpajakerran aiheena oli virtuaalisen kirjan aloittaminen, joka sisälsi uuden kirjan valitsemisen, ulkoasun muokkaamisen sekä tekstin lisäämisen. Tällä kerralla jokainen sai aloittaa oman virtuaalisen kirjan luomisen, jota jatkettiin prosessinomaisesti kaikilla työpajakerroilla. Kolmannella työpajakerralla opeteltiin puheen äänittämistä sekä kuvan ja videon lisäämistä. Neljännen kerran aiheena oli kirjojen yhteenliittäminen ja julkaiseminen. Viimeisellä työpajakerralla kerrattiin opittuja asioita sekä kerättiin kirjallinen palaute palautelomakkeella.

Jakamisvaihe osoittaa kerran päättymistä, sekä auttaa osallistujia rentoutumaan toiminnan jälkeen (Finlay 2001, 105). Työpajakerran lopuksi tehtiin lyhyt yhteen veto ja jokaisella osallistujalla oli mahdollisuus kertoa mielipiteensä työpajakerran kulusta ja toteutuksesta. Osallistujille esitettiin kysymys siitä, mikä oli helppoa ja mikä vaikeaa. Suullinen palaute kirjattiin ylös word -tiedostolle palautteen keräämisen aikana.

Jälkiryhmän tarkoituksena on ohjaajan tai ohjaajien kanssa keskustella kerran kulusta. Jälkiryhmässä mietitään onnistumisista sekä muutosta kaipaavista asioista, joista tehdään muistiinpanoja. (Finlay 2001, 105–106.) Pidimme jokaisen kerran jälkeen jälkiryhmän heti työpajakerran jälkeen. Reflektoimme onnistumisia, mutta myös muutosta kaipaavia asioita muun muassa oman ohjaamisen sekä osallistujien tavoitteiden ja opetuksen mukauttamisen tarvetta. Pohdimme, että kahden osallistujan kohdalla olisi hyvä mukauttaa tavoitteita siten, että

tavoitteena on oppia kahden ensimmäisen kerran aiheet. Tavoitteiden saavuttamiseksi ohjausta yksilöllistettiin ja mukautettiin. Jälkiryhmän pitäminen oli tärkeää, koska reflektion avulla pystyimme mukauttamaan omaa ohjaamista, käytettäviä menetelmiä sekä arvioida osallistujien tavoitteiden saavuttamista.

6 PROJEKTIN ARVIOINTI

Projektin seuranta ja arviointia voidaan toteuttaa raportoinnin lisäksi säännöllisillä seurantakokouksilla, ulkopuolisilla väliarvioinneilla sekä loppuarvioinnilla. Arviointien tekijät sekä alustavat ajankohdat tulisi määritellä raportissa. Raportoinnin ja seurannan tulisi ennen kaikkea toimia projektin johtamisen työkaluna sekä yhteistyökumppaneiden ja kohderyhmän informoimisessa. (Silfverberg 2015, 49.) Projektin arvioinnissa mukana oli ohjausryhmä, johon kuuluivat ohjaavat opettajat, vertaisarvioijat, lin työhönvalmennuskeskuksen lehtitiimi ohjaajineen sekä me opinnäytetyön tekijät. Ohjaavat opettajat arvioivat ja antoivat korjausehdotuksia sekä hyväksyivät projektin eri työvaiheet. Vertaisarvioijat olivat mukana tietoperustan ja raportin arvioinnissa. Lin työhönvalmennuskeskuksen työntekijät ja ohjaaja täyttivät palautelomakkeen työpajakerroista. Koko projektin ajan olemme tehneet itsearviointia keskustelemalla ja refleктоimalla.

6.1 Projektin päätehtävien toteutumisen arviointi

Opinnäytetyöprosessin suunnittelu alkoi lokakuussa 2016. Ideoimme opinnäytetyön aihetta yhdessä ohjaavien opettajien kanssa, minkä tuloksena löysimme hyvin ajankohtaisen ja mielenkiintoisen aiheen. Ensimmäisenä päätehtävänäimme oli **aiheeseen perehtyminen**. Aiheeseen perehtyminen ja opinnäytetyön aiheen rajaaminen sujui ilman ongelmia. Rajasimme hyvin keskeiset käsitteet, mikä helpotti merkittävästi tietoperustan tiedonhakemista. Tutkimuksien löytäminen oli haasteellista ja myös englannin kieli tuotti ajoittain ongelmia. Käytimme tiedonhaussa koulun kirjaston sekä toimintaterapian omia tietokantoja. Varasimme tietoperustan tekemiseen paljon aikaa, joten vältyimme kiireeltä ja liialta stressiltä muiden koulutöiden ohessa. Tietoperustan tekemisen rinnalla työstimme koko ajan ideaa projektin tuotteesta sekä kirjasimme tärkeitä huomioita projektisuunnitelmaa varten.

Projektisuunnitelman tekemisen aloitimme samaan aikaan, kun teimme tietoperustan viimeisiä korjauksia. Projektisuunnitelman kirjoittamisen

alkuvaiheessa tuli ilmi aikataulullisia haasteita, johtuen työharjoittelujaksoista. Tämän takia jouduimme siirtämään työpajojen aloitusajankohtaa ja jouduimme joustamaan alkuperäisestä aikataulustamme. Suunnitelmaa tehdessä järjestimme yhteistyöpalaverin lin työhönvalmennuskeskuksen kanssa. Yhteistyöpalaverissa keskustelimme tarkemmista yksityiskohdista, kuten työpajojen aikataulusta, tiheydestä sekä työskentelytiloista ja laitteista. Saimme lisäksi paljon informaatiota pedagogista suunnitelmaa ja heidän toiveitaan varten. Projektikirjallisuuteen ja pedagogiikkaan perehtyminen oli suhteellisen vaivatonta, koska materiaalia löytyi paljon suomen kielellä. Alun aikataulullisten haasteiden jälkeen pysyimme aikataulussa.

Koulutuksen suunnittelun aloitimme pedagogisen suunnitelman valmistuttua, jolloin teimme toiminnan analyysia Book Creator -sovelluksen käytöstä. Book Creator -sovelluksesta tuli uusi versio kesällä 2017, jolloin perehdyimme uudelleen ja tarkemmin päivitetyn version käyttöön. Alkuperäisen aikataulun mukaan koulutuksen olisi pitänyt toteutua loppuvuodesta 2017, mutta työharjoittelujaksojen vuoksi aikataulumme viivästyi ja koulutus kokonaisuudessaan toteutui tammi-helmikuussa 2018. Saimme lisäaikaa perehtyä sovellukseen ja suunnitella huolellisesti yksittäiset työpajakerrat ja niiden materiaalit. Käytimme koulutuksen suunnitteluun paljon aikaa, koska se on tärkein osa projektin onnistumista.

Koulutuksen toteuttaminen ja palautteen kerääminen onnistui kokonaisuudessaan tavoitteiden ja suunnitelman mukaisesti. Osallistujat sitoutuivat koulutukseen ja poissaoloja oli vain yksi. Yleinen ilmapiiri työpajoissa oli positiivinen ja innostunut. Kaikki osallistuivat aktiivisesti työskentelyyn ja keskusteluun. Jokaiselle työpajakerralle tehtiin aikataulu, mutta etenimme aikataulussa osallistujien mukaan. Yksilöllistimme opetusta siten, että nopeammin oppivat saivat edetä nopeammin ja muille annettiin enemmän aikaa ja ohjausta. Suunniteltu työpajojen kesto riitti hyvin.

Projektin päättäminen vaati ylimääräisiä ponnisteluja. Toinen meistä on siirtynyt työelämäänsä ja yhteistä aikaa oli vaikea löytää. Saimme kuitenkin suhteellisen vaivattomasti kirjoitettua raporttia iltaisin ja viikonloppuisin. Jaoimme myös

kirjoittamista niiltä osin, kun se oli mahdollista. Arvioimme projektin tavoitteiden saavuttamista palautteen perusteella sekä oman itsearvioinnin kautta.

6.2 Projektin tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Projektin välittömänä tavoitteena oli ohjata lin työhönvalmennuskeskuksen lehtitiimin työntekijöille Book Creator -sovelluksen käyttö. Toisena välittömänä tavoitteena oli, että lehtitiimin työntekijät ja ohjaajat oppivat käyttämään sovellusta. Itsearvioinnin ja saadun palautteen perusteella tavoitteet saavutettiin työpajakertojen toteutumisen myötä. Projektin kehitystavoitteena oli, että uusi työskentelymenetelmä jää yhteisöön pysyvästi. Kehitystavoite on osittain jo toteutunut, koska lin työhönvalmennuskeskuksen lehtitiimi on ottanut Book Creator -sovelluksen käyttöön osana lehden tekemistä. Pitkällä aikavälillä selviää, jääkö sovellus lehtitiimin käyttöön pysyvästi.

Olemme saavuttaneet useita omia oppimistavoitteitamme, joita asetimme opinnäytetyöprosessin alussa. Projektin aikana teorianäytämämme on lisääntynyt sekä opimme soveltamaan teorianäytämää käytäntöön. Lisäksi opimme paljon ryhmänohjauksesta ja osasimme ohjata ryhmää asiakaslähtöisesti osallistujien yksilölliset tarpeet huomioiden. Hallitsimme projektin organisoinnin kokonaisuudessaan hyvin. Aikatauluhiin ei tullut suuria muutoksia ja pidimme huolta tiloista ja tarvittavista materiaaleista. Kehitettävää jäi kuitenkin projektin vaiheiden tuntimäärien kirjaamisessa sekä epävarmuudensietokykymme olisi voinut olla parempi. Varsinkin opinnäytetyöprosessin alussa pienetkin vastoinkäymiset loivat suurta epävarmuutta. Prosessin edetessä opimme jo hallitsemaan epävarmuutta paremmin.

6.3 Työpajojen laatuksiteereiden saavuttamisen arviointi

Laadukkaan tuotteen tulee vastata tuotteen käyttäjän tarpeisiin ja odotuksiin. Tuotteen tuomat vaikutukset tulee täyttää asiakkaan odotukset mahdollisimman hyvin. (Jämsä ym. 2000, 127-128.) Laatuksiteerejä määriteltäessä on tärkeää pohtia mihin toimintaan niitä luodaan ja miksi niitä tarvitaan. Täytyy myös

suunnitella, mistä ja miten tieto saadaan sekä miten mittaustuloksia hyödynnetään. (Idänpään-Heikkilä, Outinen, Nordblad, Päivärinta & Mäkelä 2000, viitattu 25.3.2018.) Laatukriteereiksi valikoitui käyttäjälähtöisyys, selkeys ja toiminnallisuus.

Laatukriteerien saavuttamista arvioitiin jokaisen kerran päätteeksi suullisen palautteen avulla sekä viimeisellä työpajakerralla osallistujat täyttivät palaute-lomakkeen (liite 3). Viimeisellä työpajakerralla osallistujat vastasivat palaute-lomakkeen väittämiin asteikolla yhdestä viiteen sekä saivat antaa avointa palau-tetta.

Käyttäjälähtöisyyttä mittasimme väittämillä “Minun kysymyksiini vastattiin työpajoissa”, mihin keskiarvo oli 4,3 sekä “Sain riittävästi henkilökohtaista ohjausta”, mihin vastausten keskiarvo oli 5. Saamamme palautteen perusteella voimme päätellä, että esitettyihin kysymyksiin olisi voinut vastata vieläkin selkeämmin, mutta henkilökohtaista ohjausta oli riittävästi. Käyttäjälähtöisyyden laatukriteeri on keskiarvon perusteella saavutettu.

Toisena laatukriteerinämme oli **selkeys**, jota mittasimme kysymyksillä “Opetus työpajoissa oli selkeää ja ymmärrettävää” sekä “Käyttöohjeet olivat selkeitä ja ymmärrettäviä”, joiden keskiarvo molemmissa kysymyksissä oli 5. Saimme positiivista palautetta etenkin ohjauksen selkeydestä sekä opetustahdista. Keski-arvon perusteella selkeyden laatukriteeri on saavutettu.

Viimeisenä laatukriteerinämme oli **toiminnallisuus**, jota mittasimme ky-symyksellä “Työpajoissa tehdyt harjoitukset auttoivat minua oppimaan”. Vastaus-ten keskiarvo oli 5. Palautteen perusteella työpajojen harjoitukset koettiin mielu-isiksi ja osallistujat viihtyivät työpajoissa. Omien havaintojen ja palautteen perus-teella toiminnallisuuden laatukriteeri on saavutettu.

Työpajojen **välittömänä tavoitteena** oli, että lehtitiimin työntekijät oppivat käyt-tämään Book Creator -sovellusta. Mittasimme tavoitetta väittämällä “Osaan käyt-tää Book Creator -sovellusta”. Vastausten keskiarvo oli 4,8. Suullisen ja kirjallisen palautteen perusteella, jotkut osallistujat olisivat toivoneet lisää työpajakertoja

sovelluksen käytön opetteluun. Jokaiselle työpajoihin osallistuvalla asetettiin omat tavoitteet, jotka he saavuttivat kiitettävällä tasolla.

Avointa palautetta saimme työpajakertojen lopuksi suullisesti sekä palautekyselyssä, jossa sai antaa "risuja" ja "ruusuja". Saatua avointa palautetta oli muun muassa:

"Opetatte selkeästi ja hyvin. Oikealla tavalla. Ei tarvitse stressata, että muistanko kaikki."

"Suhteellisen helppoa hommaa. Edetään sopivalla tahdilla"

"Saatiin hyvä ja helppokäyttöinen työkalu äänilehden tekemistä varten. Asiakkaat voivat osallistua jokainen taitojensa mukaan äänilehden työstämiseen."

"Pitää opetella enemmän, että pääsee kärryille."

"Meitä opetettiin todella selkeästi ja hyvin. Opetustahti oli itselle ehkä liiankin hidas, mutta toisaalta se ei haitannut, sillä ei tarvinnut stressata, että oppiiko vai ei. Book Creator -sovellusta oli mielenkiintoista opiskella ja innostus oppimiseen kasvoi kerta kerralta. Haikea on mieli, kun tämä loppuu. Elina ja Nina ovat tosi mukavia ja uskon, että heistä tulee varmasti vahvoja ammattilaisia! Kiitos tytöt!"

Kokonaisuudessaan saamamme palautteen perusteella voimme todeta, että laatukriteerit ja välitön tavoite saavutettiin. Työpajat onnistuivat mielestämme hyvin, joka näkyi innostuneena ilmapiirinä, positiivisena palautteena sekä omaaloitteellisena jatkoideointina. Iin työhönvalmennuskeskus on alkanut työstämään lehteä hyödyntäen Book Creator -sovellusta, joten voidaan todeta, että osittain kehitystavoite on jo saavutettu.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöprosessin aikana olemme ymmärtäneet mobiiliteknologian merkityksen osana meidän jokapäiväistä elämäämme. Toiminta luo ihmisen elämään merkitystä ja jokaiselle tulisi suoda yhdenvertainen osallistuminen parhaalla mahdollisella tavalla. Toiminnallinen oikeudenmukaisuus on ollut projektissamme keskeisenä teoriana ja tullut osaksi omaa ajatteluamme. Toimintaterapiassa mobiiliteknologialla voidaan mahdollistaa toimintaan osallistuminen ja sitä kautta vaikuttaa ihmisen elämänlaatuun.

Projektin aikana huomasimme miten mobiiliteknologialla voidaan mahdollistaa ja lisätä ihmisen osallisuutta toimintaan omassa yhteisössään. Toivomme, että kuntoutuksessa yhä enemmän huomioitaisiin mobiiliteknologian mahdollisuudet ja niihin tartuttaisiin rohkeammin. Haasteena voi olla mobiiliteknologian jatkuva kehittyminen. Laitteita ja sovelluksia tulee koko ajan uusia ja vanhat versiot päivittyvät, joihin täytyy perehtyä uudestaan. Ajan hermolla pysyminen vaatii halua kehittää itseään ja ammattitaitoaan. Lisäksi epävarmuus teknologian toimivuudesta voi luoda epävarmuutta itsessä. Myös meidän työskentelyssä koimme epävarmuuden tunteita, mutta tunteita refleктоimalla ja yhdessä keskustelemalla pääsimme eteenpäin.

Olemme tyytyväisiä, että valitsimme projektimuotoisen toiminnallisen opinnäytetyön. Projektityöstä opimme paljon työelämässäkkin hyödynnettäviä taitoja muun muassa suunnitelmallisuutta, keskeneräisyyden sietokykyä sekä ajankäytön ja riskien hallintaa. Pääsimme myös konkreettisella tavalla soveltaamaan teoriaa käytäntöön. Saimme kokemusta ryhmässä työskentelystä ja näimme millaisia ohjaajia olemme. Saamamme palaute vahvisti tunnetta omasta osaamisestamme ja vahvuusalueistamme. Ryhmää ohjatessa kokeilimme erilaisia rooleja, mutta jo ensimmäisillä kerroilla vastuualueemme jakautui luontevasti ja toimimme hyvin yhteistyössä. Yhteiset reflektoinnit tavoitteista ja omasta työskentelystämme tukivat yhteistyötämme ja työpajojen toimivuutta. Työpajat kokonaisuutena olivat onnistuneet sekä meidän, että ryhmään osallistujien mielestä. Tämä toi meille lisää ammatillista itsevarmuutta toimintaterapeutteina.

Projektin aikana olemme saaneet riittävästi tukea ja ohjausta. Tarvittaessa olemme voineet kysyä ohjausryhmältämme apua ja yhteydenottoihimme on vastattu nopeasti. Ohjauksesta ja tuesta on ollut hyötyä etenkin vaikeissa tilanteissa, joissa koimme epävarmuutta. Projektin etenemiseen haastetta on tuonut useat työharjoittelujaksot, omat palkkatyöt sekä muut koulutyöt. Iltaisin ja viikonloppuisin on täytynyt jaksaa tehdä töitä opinnäytetyön eteen, vaikka ajoittain se on tuntunut raskaalta. Lehtitiimiltä ja opettajilta saamamme palaute sekä meidän välinen yhteistyö on auttanut jaksamaan eteenpäin. Opimme joustamaan toistemme aikataulut huomioiden sekä pyrimme jakamaan työtä mahdollisuuksien mukaan. Tauot opinnäytetyön tekemisestä ovat auttaneet ylläpitämään motivaatiota sekä selkeyttämään kokonaiskuvaa. Taukojen myötä saimme myös välimatkaa toisiimme, joka mahdollisti yhteistyömme toimimisen ja suurimmilta konflikteilta välttyttiin. Lisäksi projektin aikana koimme tärkeäksi pitää huolta ystävyys-suhteestamme tekemällä muita asioita opinnäytetyöprojektin ohella.

Tietämyksemme mobiilisovelluksista ja erityisesti Book Creator -sovelluksesta ovat lisääntyneet opinnäytetyöprojektin myötä. Koemme, että kynnys alkaa käyttämään mobiilisovelluksia käytännön työssä on madaltunut. Erityisesti toisella meistä tietotekniset taidot ovat parantuneet prosessin myötä ja se on tuonut itsevarmuutta mobiilisovellusten parissa työskentelyyn. Toivomme, että opinnäytetyö herättää ajatuksia mobiilisovellusten monista hyödyistä ja käytettävyydestä kuntoutuksessa. Mobiiliteknologia ja sovellukset ovat osa ihmisten arkea ja me toimintaterapeutteina olemme arjen asiantuntijoita, joten aihe on enemmän kuin ajankohtainen.

Tulevaisuudessa olisi hyödyllistä saada lisää tietoa mobiilisovellusten käytettävyydestä ja mahdollisuuksista toimintaterapiassa. Tällä hetkellä tutkimuksia mobiilisovelluksista löytyy melko vähän toimintaterapian puolelta. Erityisopetuksessa aihetta on tutkittu jo pidempään ja mobiilisovellusten hyödyt ovat huomattu osana opetusta. Hyviä tutkimusaiheita olisi esimerkiksi kartoittaa kuinka paljon mobiiliteknologiaa ja sovelluksia hyödynnetään toimintaterapiassa. Lisäksi projektimuotoisena opinnäytetyönä voisi tehdä oppaan, jossa on koottuna lista mobiilisovelluksista, joita toimintaterapeutit voisivat hyödyntää työssään.

Oppaalla voitaisiin madaltaa kynnystä mobiilisovelluksien käyttöönottamisessa käytännön työssä.

LÄHTEET

American Occupational Therapy Association 2017. The Role of Occupational Therapy in Providing Assistive Technology Devices and Services. 1-2.

Book Creator. 2017. Book Creator 5.1: Publish and read your books online. Viitattu 30.3.2018, <https://bookcreator.com/2017/05/5-1-publish-and-read-your-books-online/>.

Book Creator. 2017. Viitattu 14.12.2017, <https://bookcreator.com/>

Engeström, Y. 1992. Interactive expertise: Studies in distributed working intelligence. University of Helsinki: Department of Education. Research Bulletin 83. Viitattu 27.1.2018

Erickson, K. 2015. Evidence Considerations for Mobile Devices in the Occupational Therapy Process. The Open Journal of Occupational Therapy, 7(3).

Erilaisten oppijoiden liitto ry. 2018. Oppimisvaikeudet. Viitattu 24.3.2018, http://www.erilaistenoppijoidenliitto.fi/?page_id=702.

Engeström, Y. 1987. Perustietoa opetuksesta. Helsinki: Valtiovarainministeriö.

Fernandez-Lopez, A., Rodriguez-Fortiz, M.J., Rodriguez-Almendros, M.L. & Martinez-Segura, M.J. 2013. Mobile learning technology based on iOS devices to support students with special education needs. University of Granada.

Finlay, L. 2001. Groupwork in Occupational Therapy. Cheltenham: Nelson Thornes.

Hyyti, H., Seitola, T. & Tarvainen, V. 2007. Oppimistyylin yhteys oppimiseen. TU53.1263. Oppiminen ja oppimisympäristöt tutkielmaraportti, aihe 6. Viitattu

14.11.2017, http://www.hyyti.fi/materiaali/070312_tutkielma_aihe6.pdf.

Idänpään-Heikkilä, U., Holma, T., Outinen, M. & Sainio, S. 2002. Kirkasta ja uudista laadunhallintaa - Kehitä laatutalo. Opas sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioille. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Idänpään-Heikkilä, U., Outinen, M., Nordblad, A., Päivärinta, E. & Mäkelä, M. 2000. LAATUKRITEERIT. Suuntaviivoja tekijöille ja käyttäjille. Viitattu 25.3.2018, <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75158/Aiheita20-2000.pdf?sequence=1>.

Jämsä, K. & Manninen, E. 2000. Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tammi.

Kelpokymppi 2013. Toiminnallisia menetelmiä. Viitattu 14.12.2017, <http://www.peda.net/veraja/projekti/kelpokymppi/eriyttaminen/menetelmat/toiminnallisuus>.

Kettunen, S. 2009. Onnistu projektissa. 2. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro.

Koivunen, K., Vuorela, T. & Haukkamaa, J. 2014. Käyttäjät ovat merkittävä, mutta vähän hyödynnetty mahdollisuus tutkimus- ja kehitystyössä. ePooki. Viitattu 4.7.2017, <http://www.oamk.fi/epooki/2014/kayttajat-ovat-merkittava-mutta-va-han-hyodynnetty-mahdollisuus-tutkimus-ja-kehitystyossa/>.

Launiainen, H. & Lintula, L. 2003. Toimintaterapia ja toimintaterapeutit. Teoksessa Holma, T. Toimintaterapianimikkeistö 2003. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Mobiililaitteet mahdollistajina. 2016. Snellman kesäyliopisto. Viitattu 16.12.2017, <http://snellman-kesayliopisto.mobie.fi/zine/86/article-11616>.

Niiranen, S. 2008. Mobiililaitteiden käytettävyys. Pro Gradu- tutkielma. Joensuun yliopisto. Viitattu 16.12.2017, ftp://cs.uef.fi/pub/Theses/2008_MSc_Niiranen_Simo.pdf.

Nilsson, I. & Townsend, E. 2010. Occupational Justice – Bridging theory and practice. Scandinavian Journal of Occupational Therapy 17. 58–59.

Oulunkaari. 2018. Iloinen viesti -lehti. Viitattu 24.3.2018, <https://www.oulunkaari.com/perhe-ja-sosiaalipalvelut/vammaispalvelut/tyo-ja-paivatoiminta/iloinen-viesti-lehti/>.

Pasuri, J. & Rautio, O. 2015. Mobiililaitteiden ja sovellusten hyödyntäminen nuorten toimintaterapiassa. Oulun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 16.12.2017, https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/99205/PasuriJemima_RautioOona.pdf?sequence=1.

Pelin, R. 2009. Projektihallinnan käsikirja. Jyväskylä: Projektijohtaminen Oy Risto Pelin.

Pruuki, L. 2008. Ilo opettaa tietoa, taitoa ja työkaluja. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Rodriguez, C., Strnadova, I. & Cumming, T. 2013. Using iPads with students with disabilities. Sage Journals, 49(4).

Sahlberg, P & Leppilampi, A. 1994. Yksinään vai yhteisvoimin? Yhdessäopimisen mahdollisuuksia etsimässä. Helsingin yliopisto: Yliopistopaino.

Sanoma. 2017. Mobiilisovellukset. Viitattu 16.12.2017. <https://www.sanoma.com/fi/tietosuoja/tuotekohtaiset-tarkennukset/mobiilisovellukset>.

Selkokeskus 2015. Määritelmä. Viitattu 14.11.2017, <http://selkokeskus.fi/selkokieli/maaritelma/>

Silfverberg, P. 2007. Ideasta projektiksi. Projektinvetäjän käsikirja. Helsinki: Konsulttitoimisto Planpoint Oy

Silfverberg, P. 2015. Ideasta projektiksi: Projektinvetäjän käsikirja. Helsinki: Konsulttitoimisto Planpoint Oy.

Stadnyk, R., Townsend E. & Wilcock, A. A. 2010. Occupational justice. Teoksessa C. Christiansen & E. Townsend. Introduction to occupation. The Art and Science of living. Upper Saddle River: Prentice Hall.

Tietotekniikka- ja kommunikaatiokeskus. Opas tietoteknisiin apuvälineratkaisuihin. 2011. Viitattu 16.12.2017, <http://papunet.net/tietoa/fileadmin/muut/Esitteet/Opas%20tietoteknisiin%20apuvälineratkaisuihin.pdf>.

Townsend, E. & Whiteford, G. 2005. A participatory occupational justice framework: Population-based processed of practice. Teoksessa F. Kronenberg (toim.) Occupational Therapy without borders: Learning from the spirit of survivors. Edinburgh: Elsevier Churchill Livingstone.

Townsend, E. & Wilcock, A. A. 2004. Occupational justice. Teoksessa C.H. Christiansen & E. Townsend: The Introduction to Occupation: art and science of living: New multidisciplinary perspectives for understanding human occupation as a central feature of individual experience and social organization. Upper Saddle River, N.J: Prentice hall.

Vuorinen, I. 2005. Tuhat tapaa opettaa. Menetelmäopas opettajille, kouluttajille ja ryhmänohjaajille. 7.painos. Vammala: Resurssi.

Yle uutiset. 2013. Tabletti avaa uuden maailman kehitysvammaisille. Viitattu 19.3.2017, <http://yle.fi/uutiset/3-6485569>.

Book Creator työpajojen aikataulu ja sisältö

16.1.2018 Työpaja. Sovellukseen kirjautuminen ja yleiskatsaus.

- Yleiskatsaus Book Creator -sovelluksesta
- Tilien luominen ja sovellukseen kirjautuminen
- Book Creatos -sovelluksen kokeilua

23.1.2018 Työpaja. Kirjan aloittaminen.

- Uuden kirjan valitseminen, ulkoasun muokkaaminen ja tekstin lisääminen.
- Oman virtuaalisen kirjan aloittaminen.

30.1.2018 Työpaja. Äänen, kuvan ja videon lisääminen.

- Äänen, kuvan ja videon lisääminen virtuaaliseen lehteen.
- Oman virtuaalisen kirjan jatkaminen

6.2.2018 Kirjojen kokoaminen ja julkaiseminen.

- Kirjojen yhteen liittäminen ja kirjan julkaiseminen internetissä
- Omien kirjojen liittäminen yhdeksi kirjaksi

13.2.2018 Kertaaminen, yhteenveto ja palaute.

Opittujen asioiden kertaaminen, kahvit ja loppupalaute.

Työpajat järjestetään sovittuina päivinä klo 8.30-11.30

Iloista joulun odotusta!

Book Creator –sovellukseen kirjautuminen

1. Valitse tietokoneen työpöydältä Google Chrome

2. Mene nettisivulle www.bookcreator.com

3. Selaa sivun oikeaan alalaitaan ja klikkaa "Book Creator for Chrome"

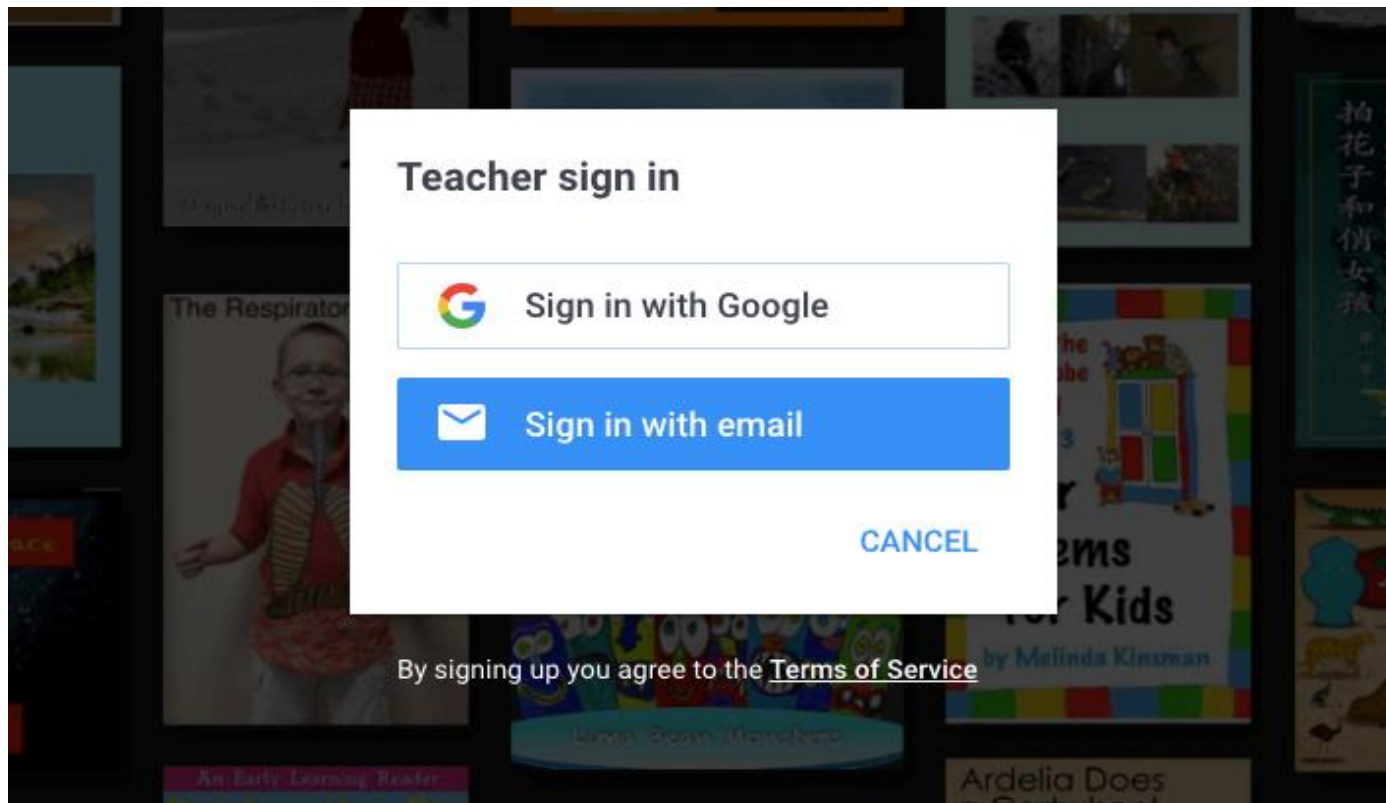
Try Book Creator for
free today

4. Valitse alempi laatikko "I am a teacher" (Minä olen opettaja)

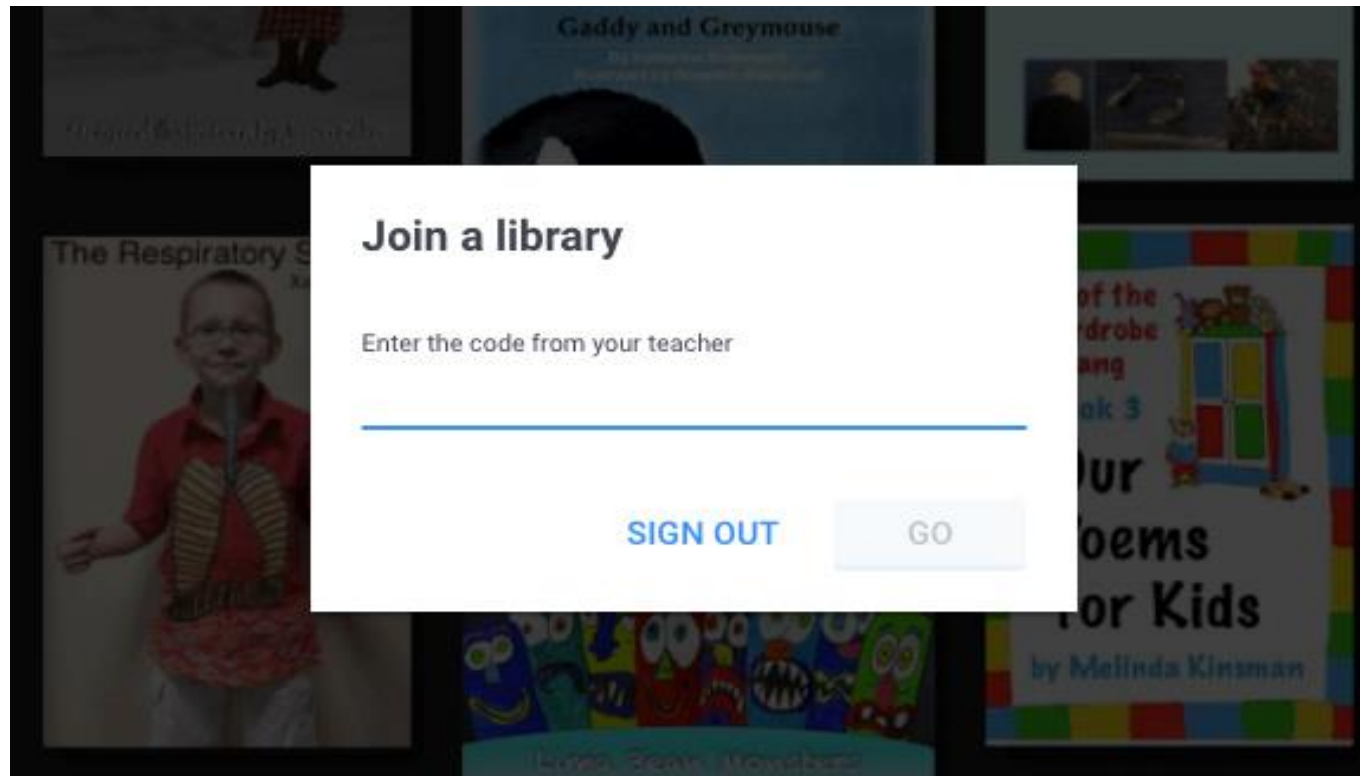
5. Valitse sininen laatikko "Sign in with email" (Kirjaudu sisään sähköpostilla)

6. Kirjoita oma sähköposti ja salasana ja kirjaudu sisään

Liittyäksesi pääkäyttäjän kirjastoon (iloinen viesti) sinun täytyy syöttää pääsykoodi.

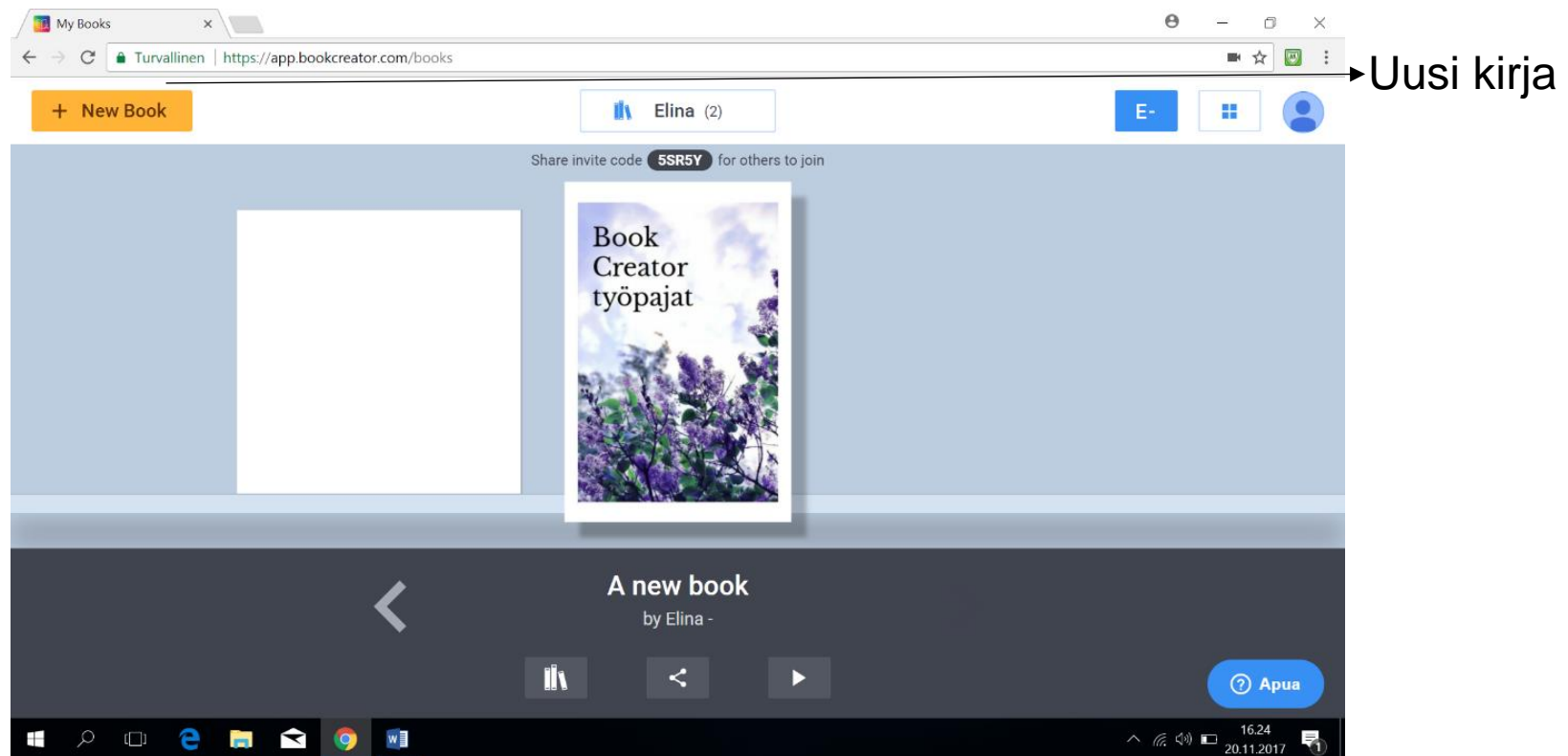
Syötä koodi ja paina "Go"

Book Creator -sovelluksen toiminnot

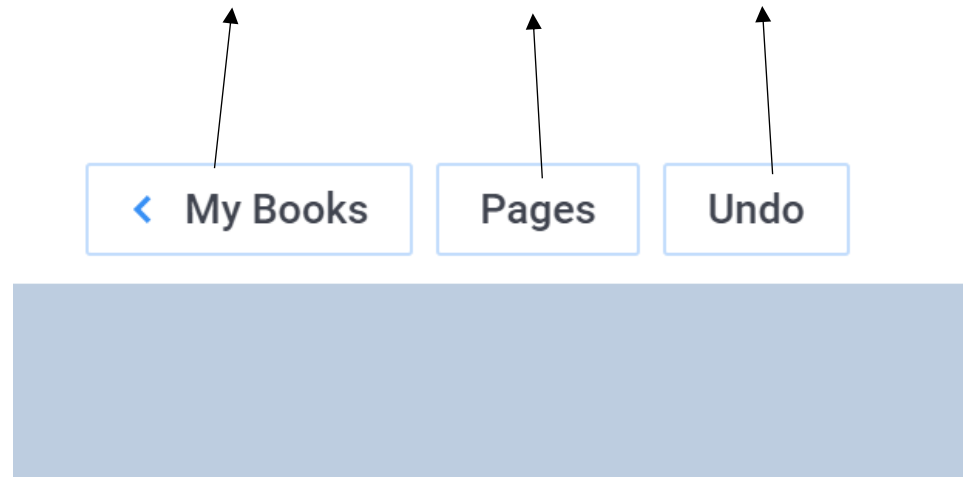
1. Uuden kirjan luominen

Uusi kirja lisätään kohdasta "New Book", sivun vasemmasta yläkulmasta.

2. Yleiset painikkeet

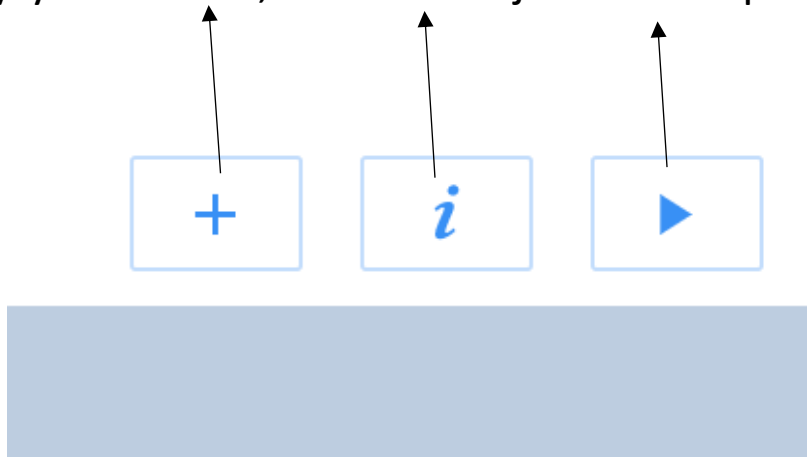
Sivun vasemmasta yläkulmasta löytyvät ”Minun Kirjani”, ”Sivut” ja ”Kumoa” -painikkeet.

- **Minun Kirjani** -painikkeella pääset kirjaston yleisnäkymään
- **Sivut** -painikkeella voit muokata ja katsoa kirjan sivuja
- **Kumoa** -painikkeella voit kumota viimeisimmän toiminnon

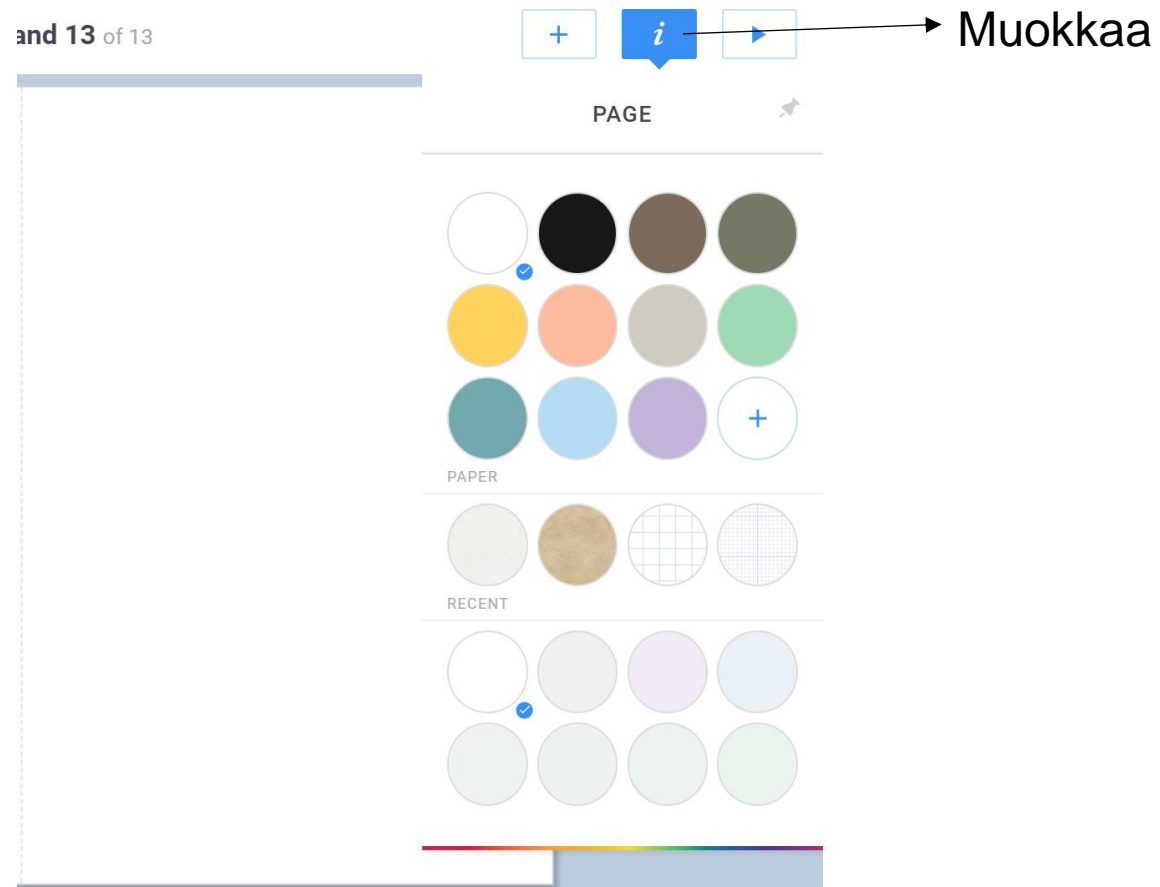
Sivun oikeasta yläkulmasta löytyvät "Lisää", "Muokkaa" ja "Toista" -painikkeet.

- **Lisää** -painikkeella voit lisätä tekstiä, kuvia, videoita, nauhoittaa ääntä ja piirtää
- **Muokkaa** -painikkeella voit muokata kirjan ulkoasua sekä eri toimintoja
- **Toista** -painikkeella voit selata kirjaasi lukutilassa

3. Ulkoasun muokkaaminen

Muokkaa ulkoasua klikkaamalla kohdasta "i".

4. Tekstin, kuvan, videon, äänen ja piirroksen lisääminen.

Lisää tekstiä, kuvia, videoita, äänitteitä tai piirroksia klikkaamalla kohdasta ”+”.

! and 13 of 13

+

i

2. Muokkaa

TEXT

PAGE

18

1. Klikkaa otsikkoa

Otsikko

Font

Open Sans

Fontti

Color

Väri

Background

NONE

Tausta

Shadow

Varjo

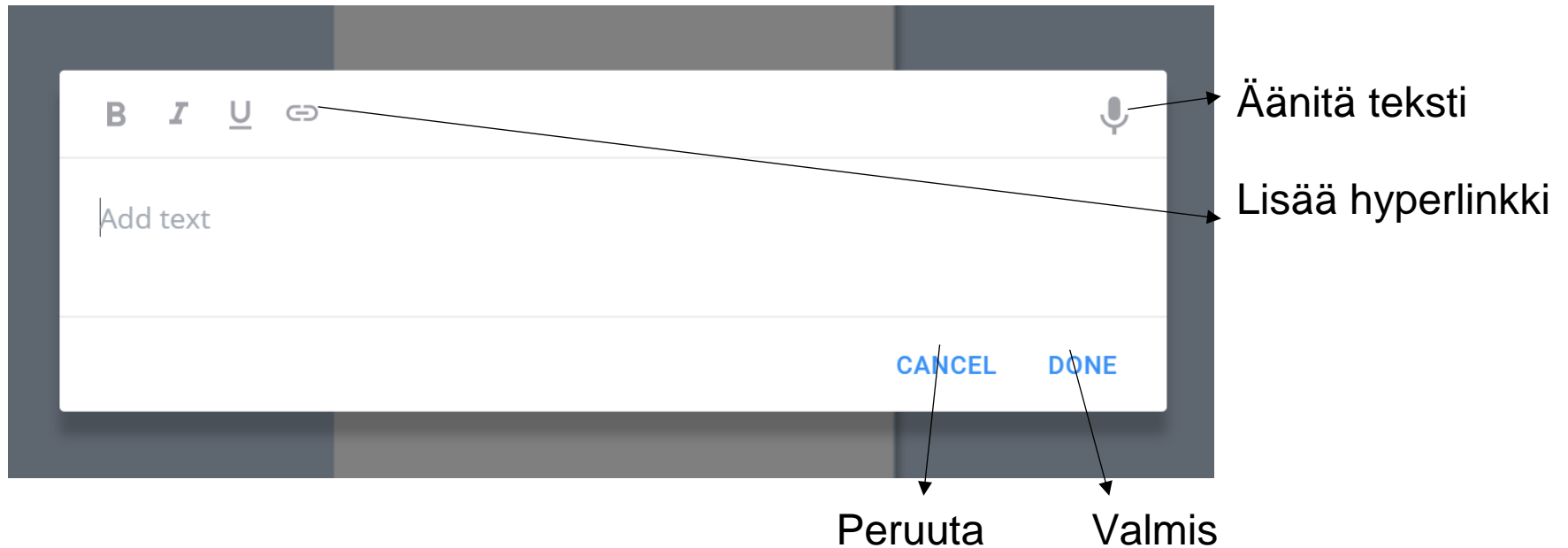
Move to Back / Front

Siirrä taakse / eteen

Delete

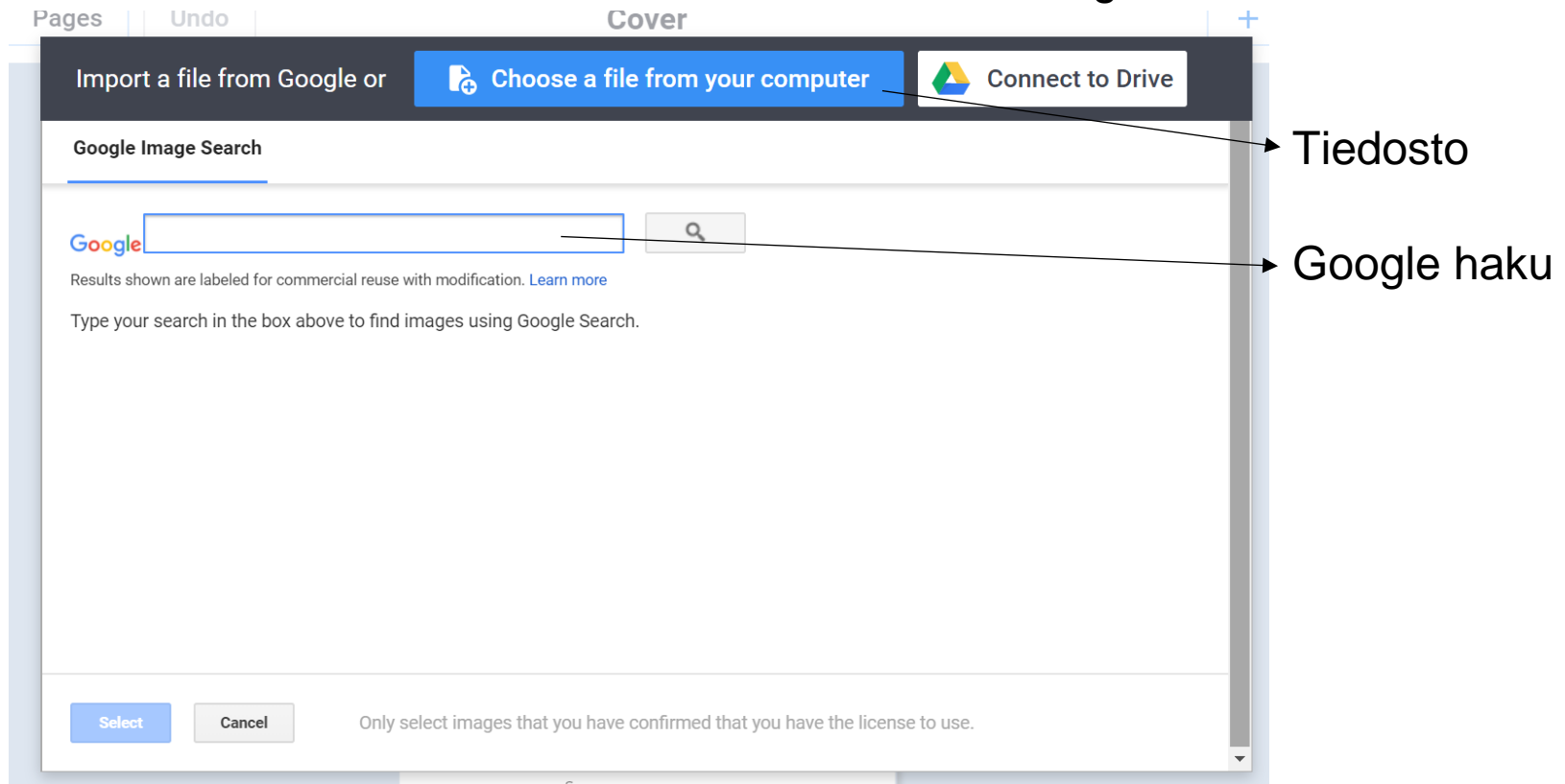
5. Tekstin lisääminen ja muokkaaminen

1. Lisää teksti klikkaamalla kohdasta ”+” (katso kohta 4).
2. Voit kirjoittaa tai äänittää tekstiä sekä lisätä hyperlinkin.
3. Tallenna teksti klikkaamalla kohtaa ”done”/valmis.

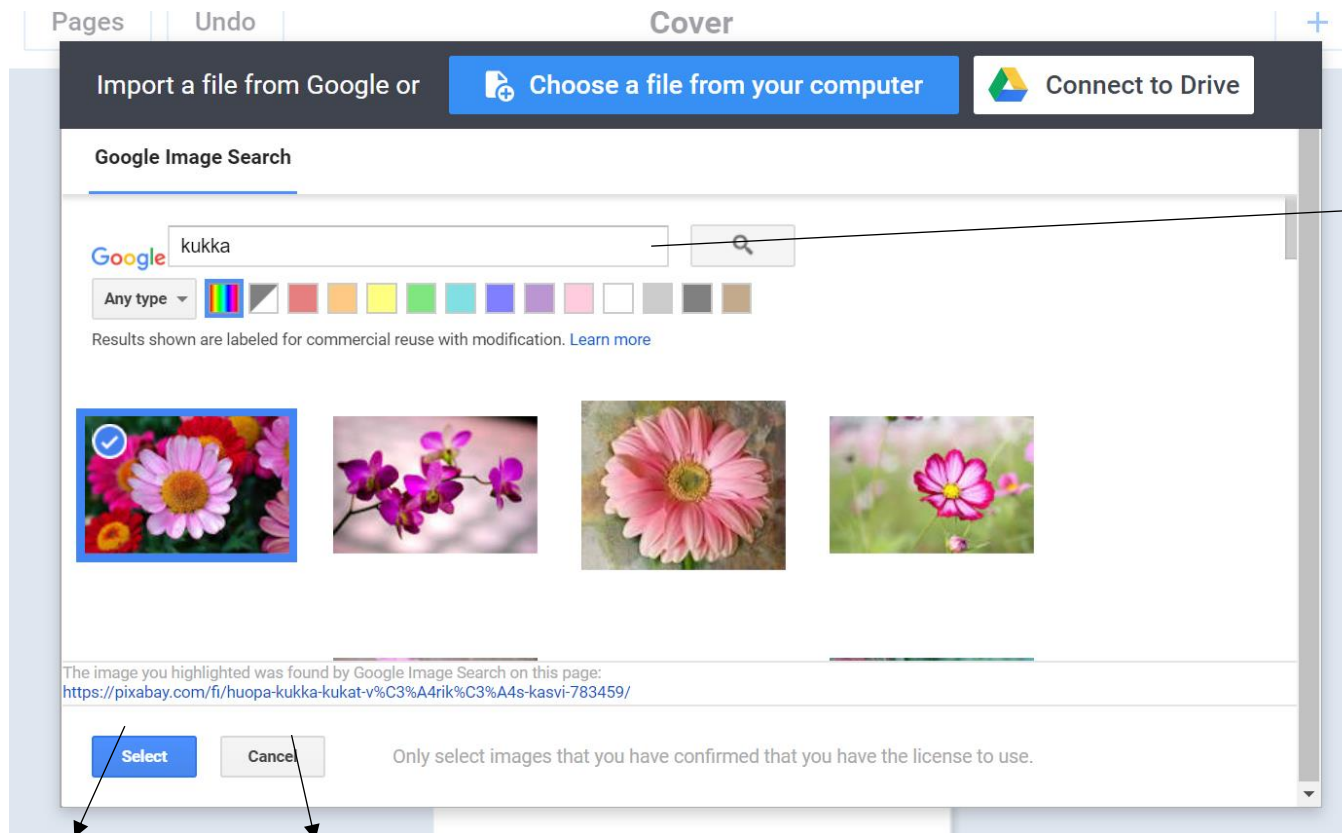

5. Kuvan ja videon lisääminen ja muokkaaminen

1. Lisää kuva tai video klikkaamalla kohdasta ”+” (katso kohta 4).
2. Valitse tiedosto omalta tietokoneeltasi tai hae kuva Google haun kautta.

3. Käyttäessäsi Google hakua kirjoita hakusana tekstikenttään -> klikkaa kuvia, joita haluat käyttää -> ja paina "select"/valitse.

Tekstikenttä

Valitse

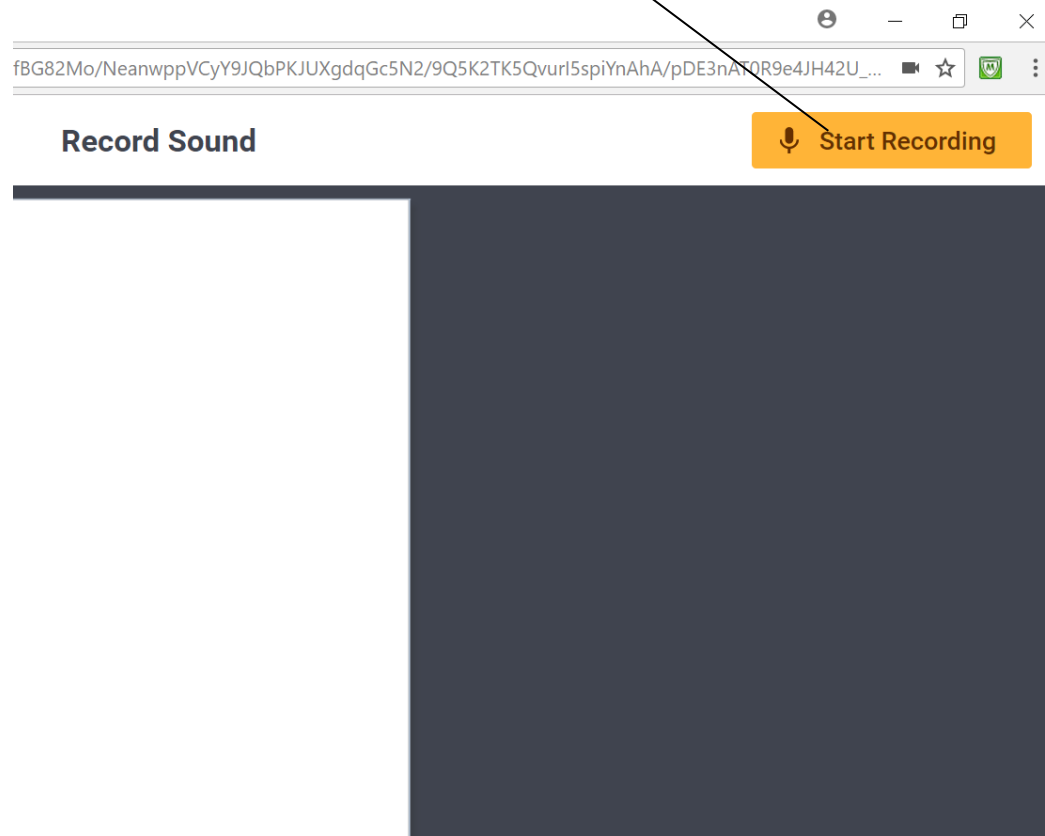
Peruuta

4. Voit vaihtaa kuvan paikkaa raahaamalla sitä hiirellä.
5. Kuvaketta voit suurentaa tai pienentää kehyksen sinisistä palloista
6. Kuvaa voi kääntää vihreästä pallosta

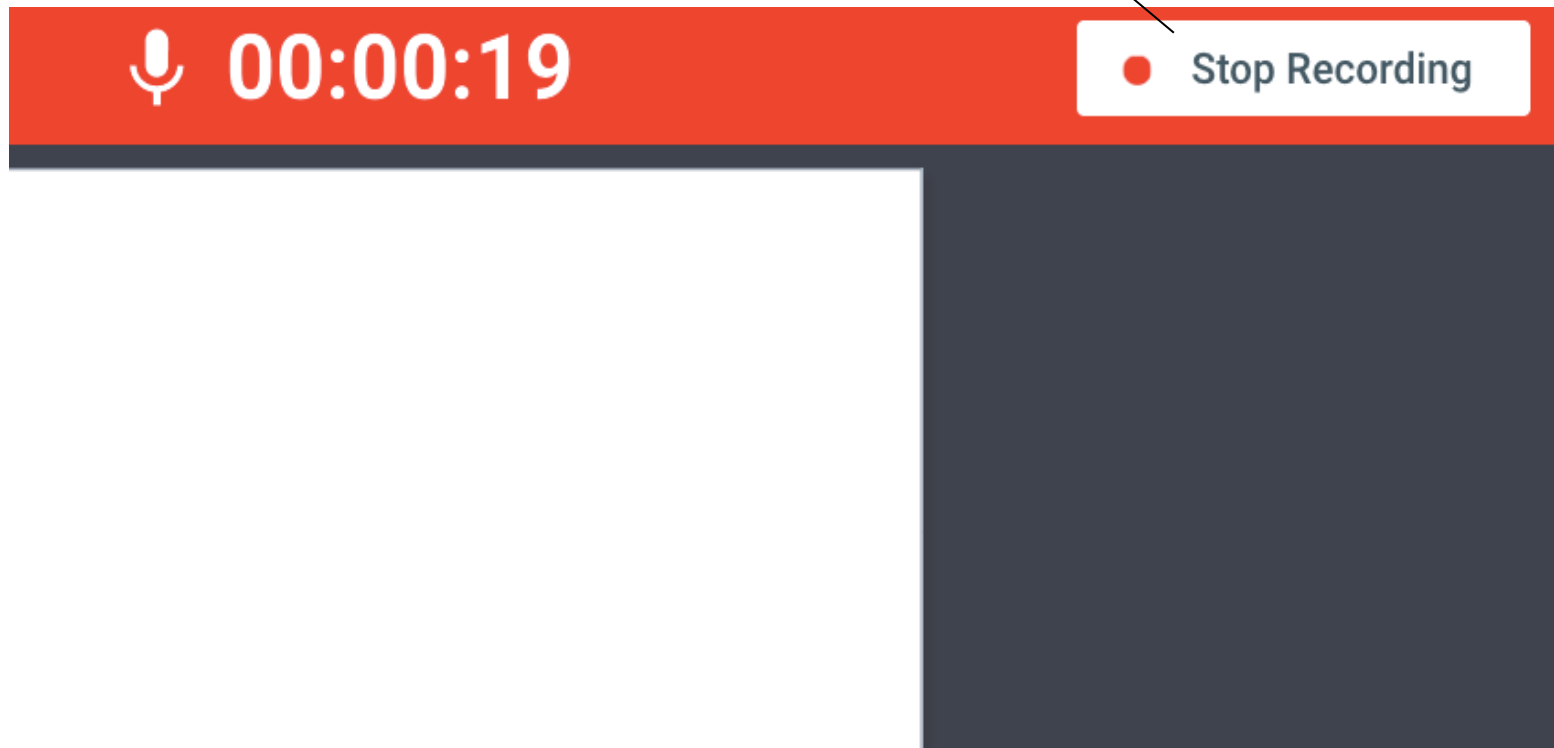
7. Äänitteen lisääminen ja muokkaaminen

1. Valitse sivun yläkulmasta ”Aloita äänitys”

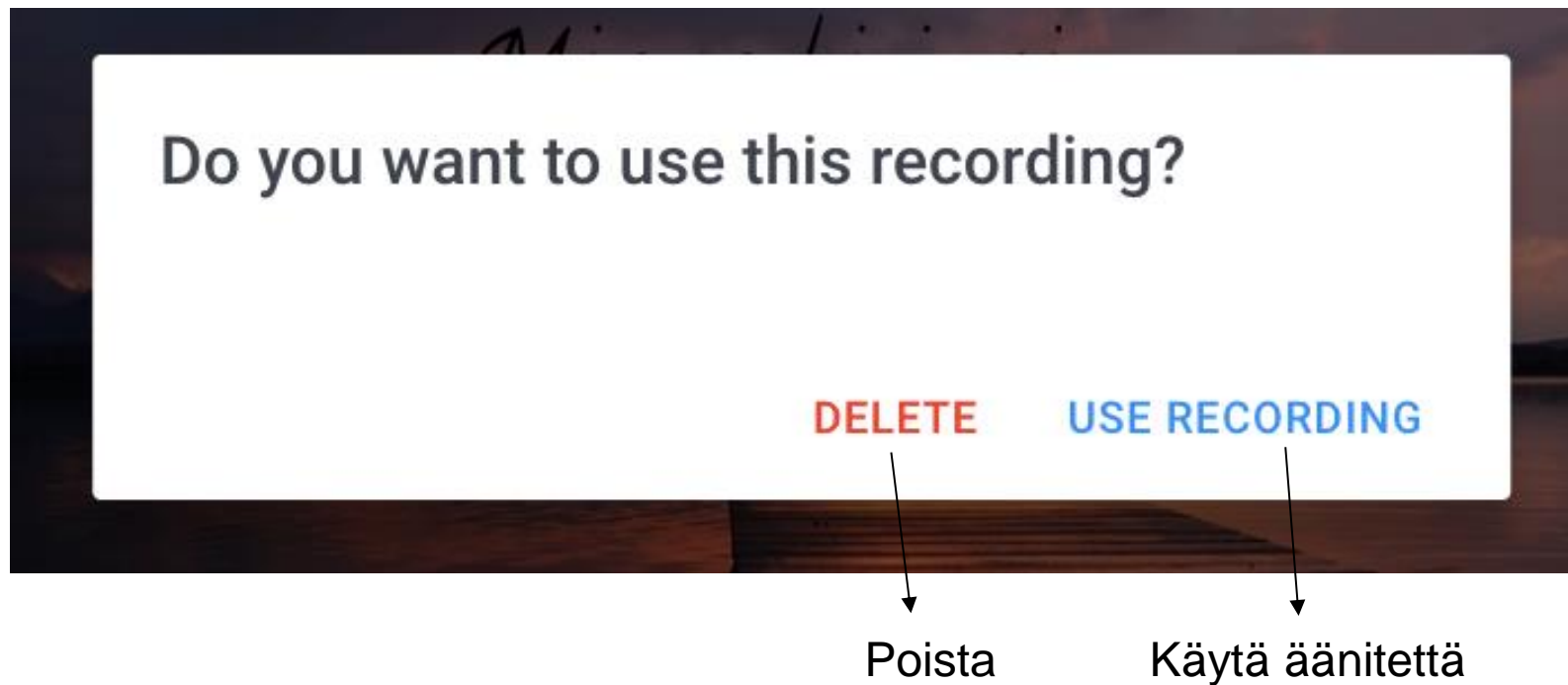

2. Kun äänityksesi on valmis, valitse "lopeteta äänitys"

3. Kun olet lopettanut äänityksen, sovellus kysyy sinulta: haluatko käyttää tätä äänitettä? Voit joko poistaa äänitteen tai ottaa sen käyttöön.

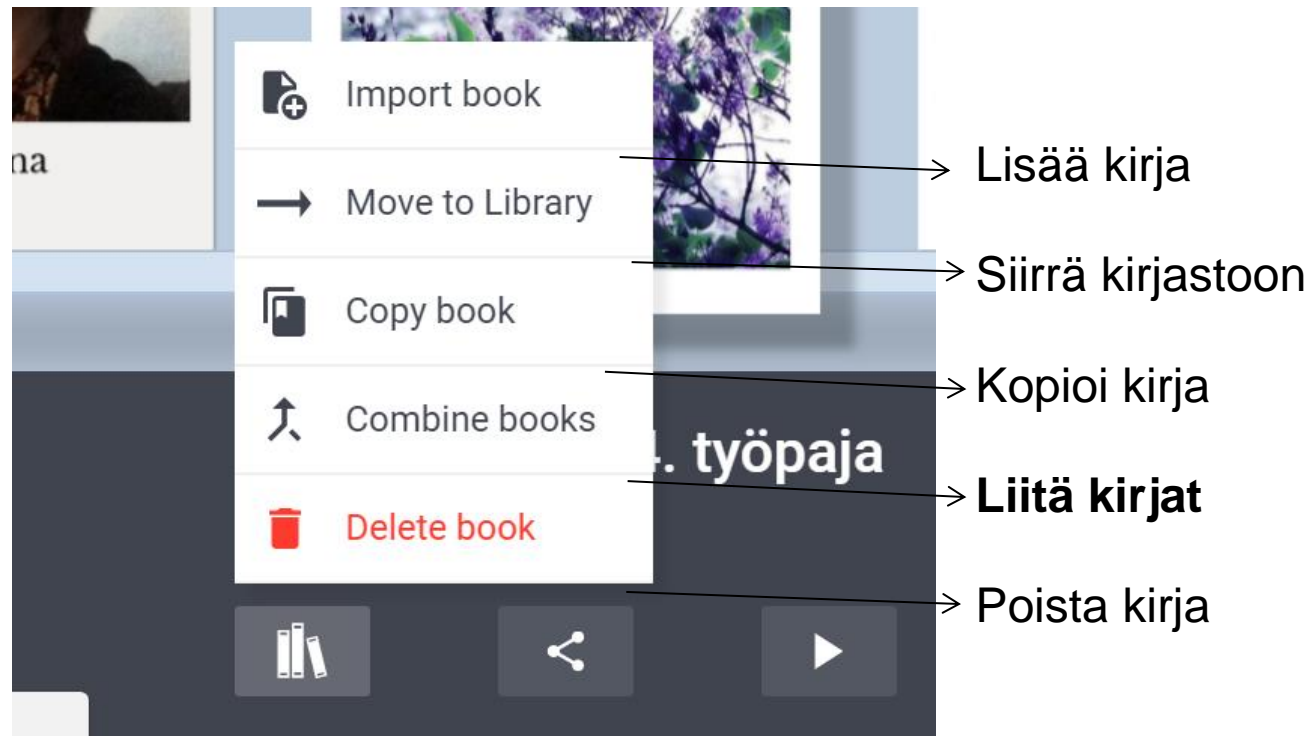

4. Voit vaihtaa kaiuttimen kuvan paikkaa raahaamalla hiirellä.
5. Kuvaketta voit suurentaa tai pienentää kehyksen reunoista sinisistä palloista.

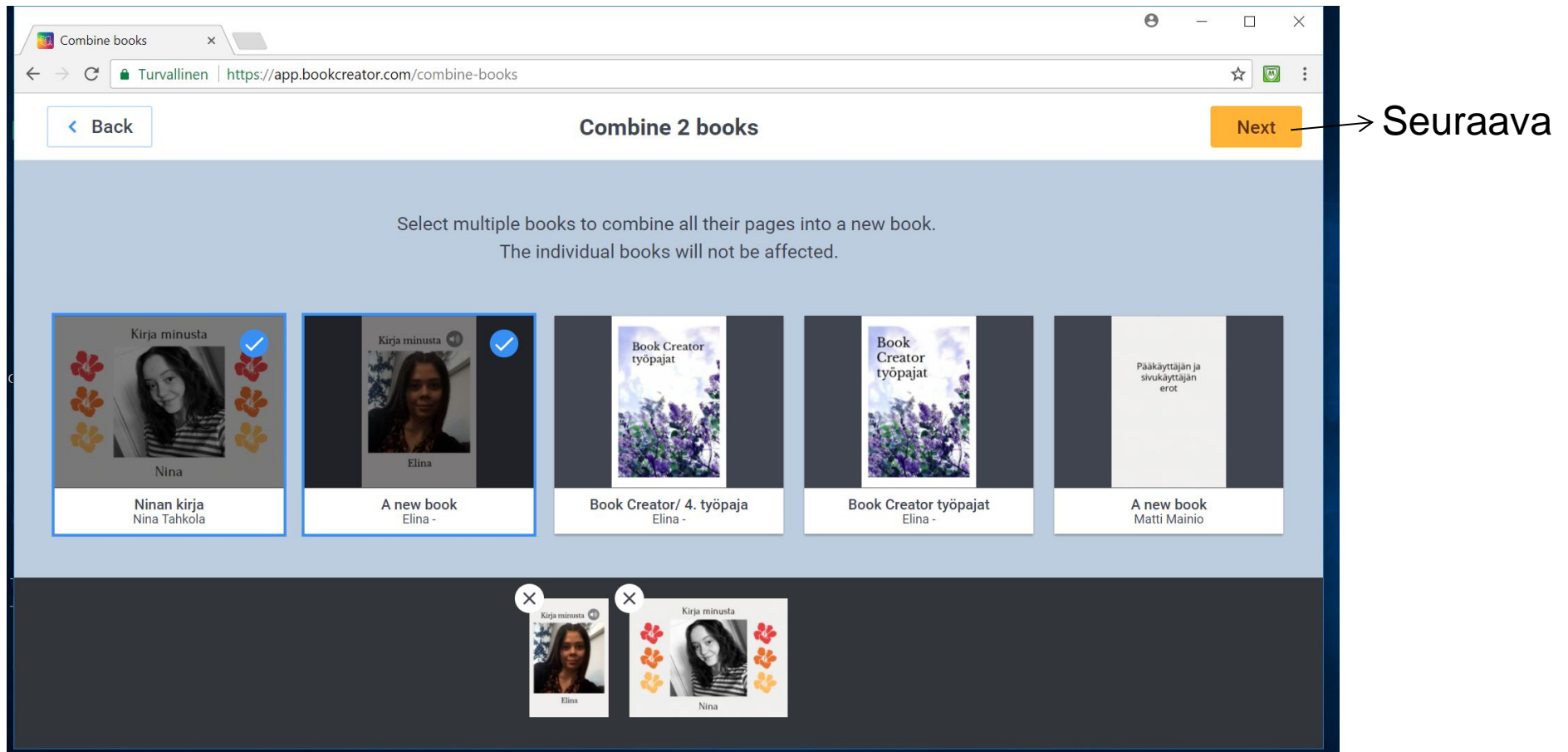

Kirjojen yhteenliittäminen

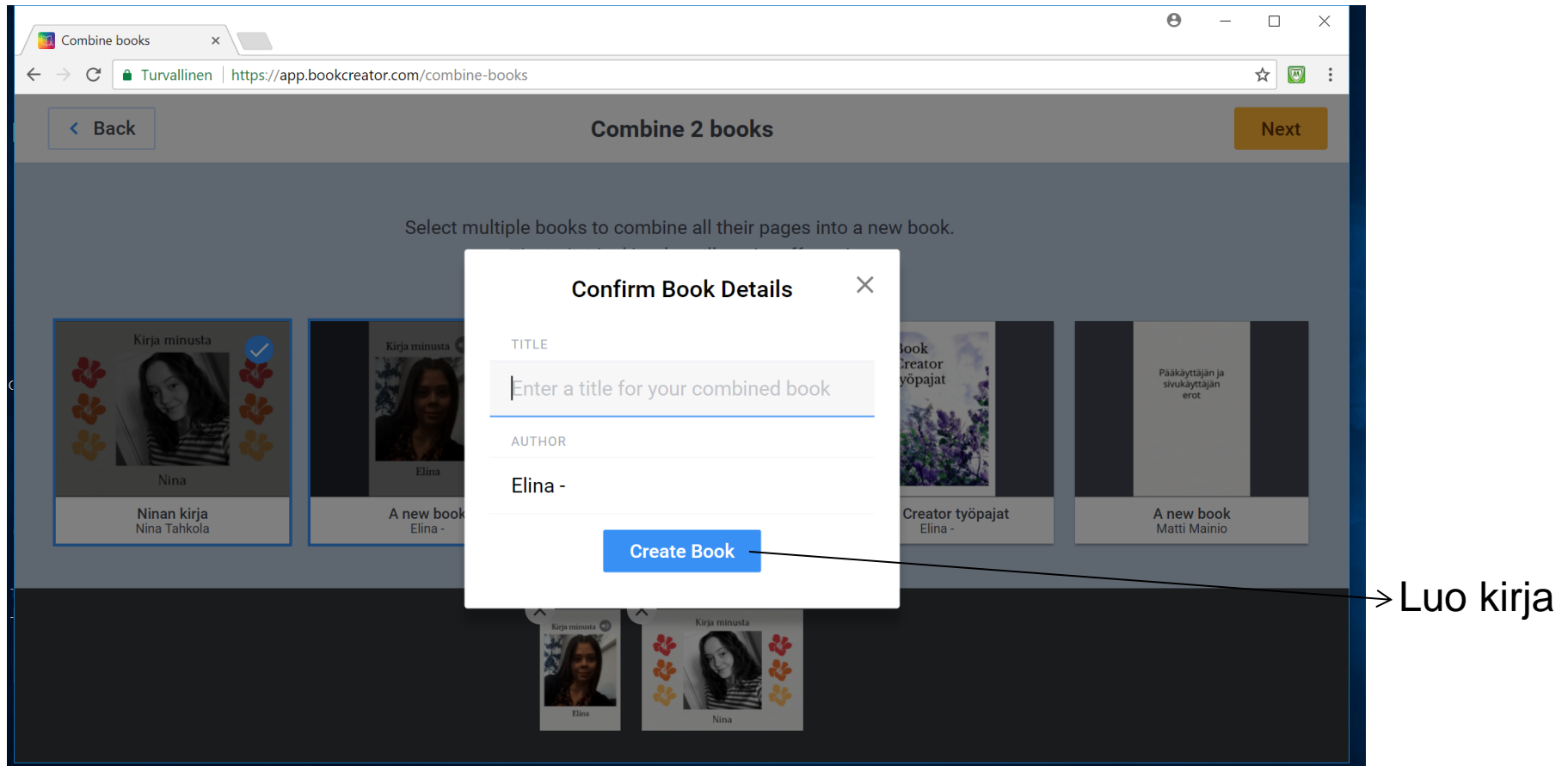
1. Klikkaa auki sivun alalaidasta "kirjasto" -painike ja valitse "liitä kirjat"

2. Klikkaa kirjoja, jotka haluat liittää yhteen, jonka jälkeen paina kohdasta "next/seuraava".

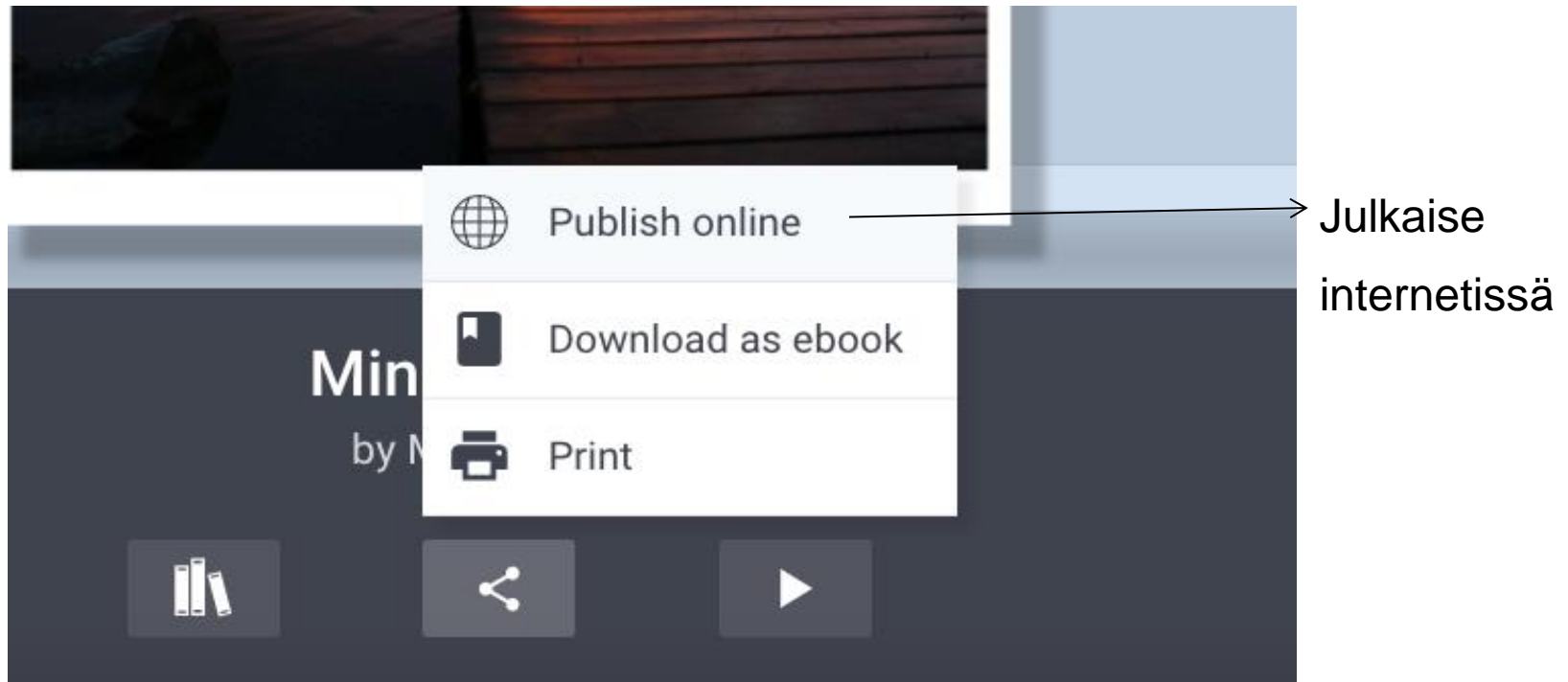

3. Vahvista kirjan yksityiskohdat lisäämällä kirjan nimi ja kirjoittaja, jonka jälkeen paina "Create Book/ Luo Kirja".

Kirjan julkaiseminen internetissä

1. Klikkaa auki sivun alalaidasta "tallenna/julkaise" –painike ja valitse "julkaise internetissä".

2. Vahvista kirjan yksityiskohdat lisäämällä kirjan nimi ja kirjoittaja.

Confirm Book Details

TITLE

Minun kirjani

AUTHOR

Matti Mainio

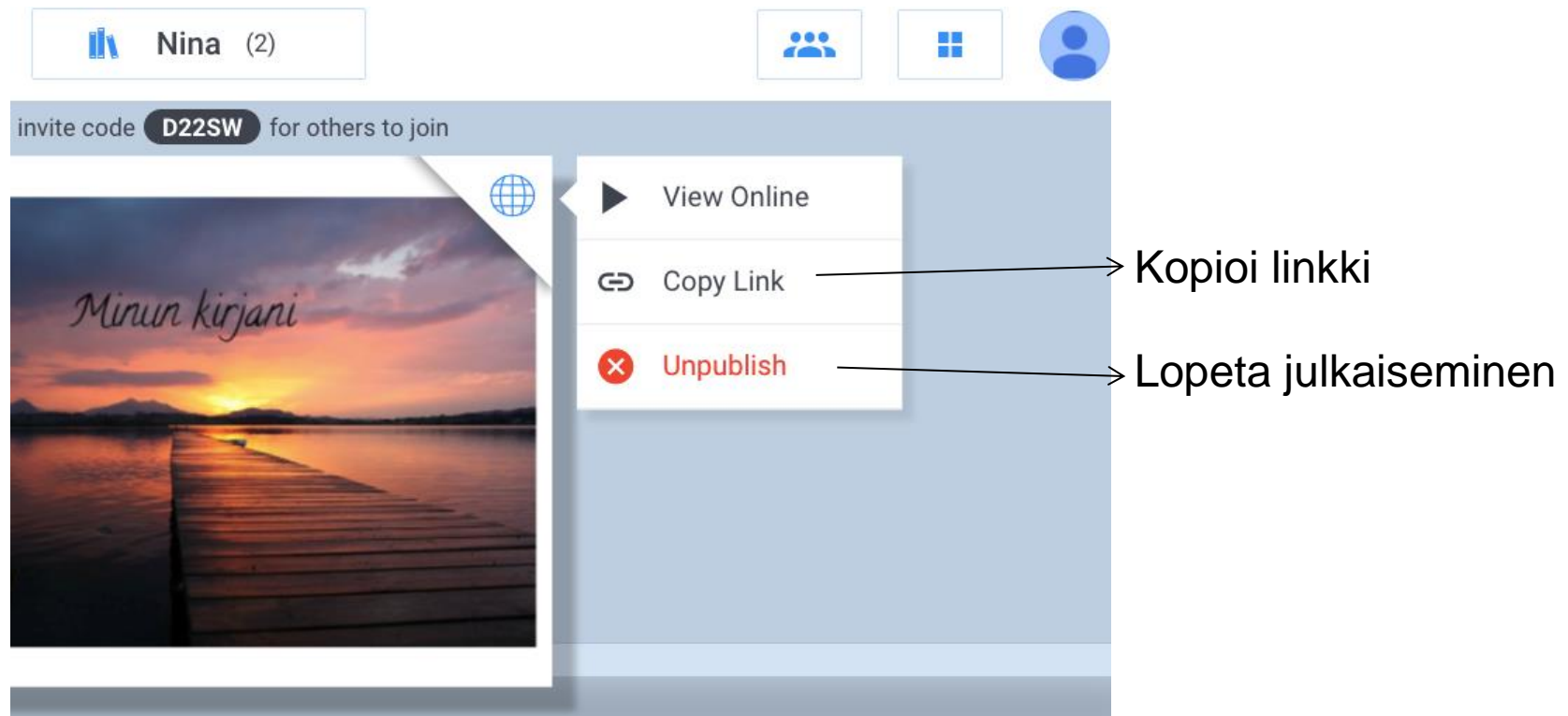
Once published, your book can be read on bookcreator.com with a private link. You choose who to share this book with, and you can unpublish the book at any time.

 Publish Book

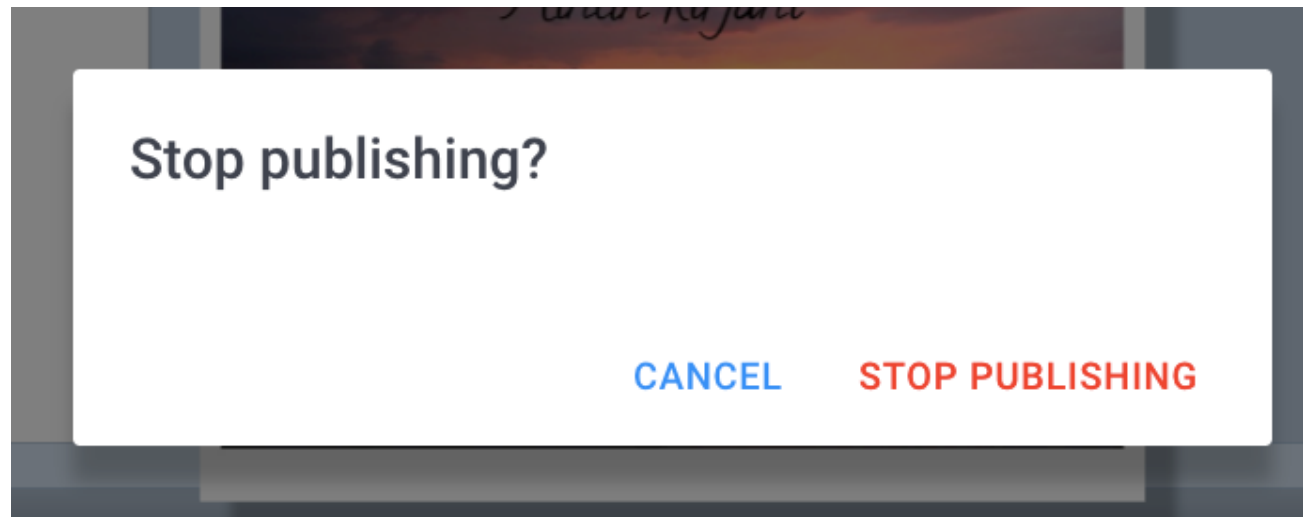

Kun olet julkaissut kirjan, se on luettavissa bookcreator.com –sivulla yksityisen linkin kautta. Sinä valitset, kenelle kaikille haluat julkaisun jakaa ja se voidaan poistaa koska tahansa.

3. Kun olet julkaissut kirjan, sen oikeaan yläkulmaan ilmestyy maapallon kuva, josta voit kopioida linkin ja julkaista sen haluamassasi paikassa.

4. Klikkaa maapalloa ja valitse "Lopeta julkaiseminen", jos haluat poistaa julkaisun internetistä.

Palautelomake

Ympyröi sopivin vaihtoehto.

1 = Täysin eri mieltä   2 = Osittain eri mieltä   3 = en osaa sanoa   4 = Osittain samaa mieltä   5 = Täysin samaa mieltä

Opetus työpajoissa oli selkää ja ymmärrettävää

1

2

3

4

5

Käyttöohjeet olivat selkeitä ja ymmärrettäviä

1

2

3

4

5

Minun kysymyksiin vastattiin työpajoissa	1	2	3	4	5
Sain riittävästi henkilökohtaista ohjausta	1	2	3	4	5
Työpajoissa tehdyt harjoitukset auttoivat minua oppimaan	1	2	3	4	5
Osaan käyttää Book Creator -sovellusta	1	2	3	4	5

Ruusuja:

Risuja:

Kiitos palautteestasi!